

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องความเที่ยงและความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์ชนิดเลือกตอบและตอบสั้นเมื่อใช้กับนักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ การสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์ ความเที่ยงและความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์ การกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ แบบสอบปรนัยชนิดเลือกตอบและตอบสั้น และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ ความเที่ยงและความตรงของแบบสอบเลือกตอบและแบบสอบตอบสั้น โดยเสนอตามลำดับต่อไปนี้

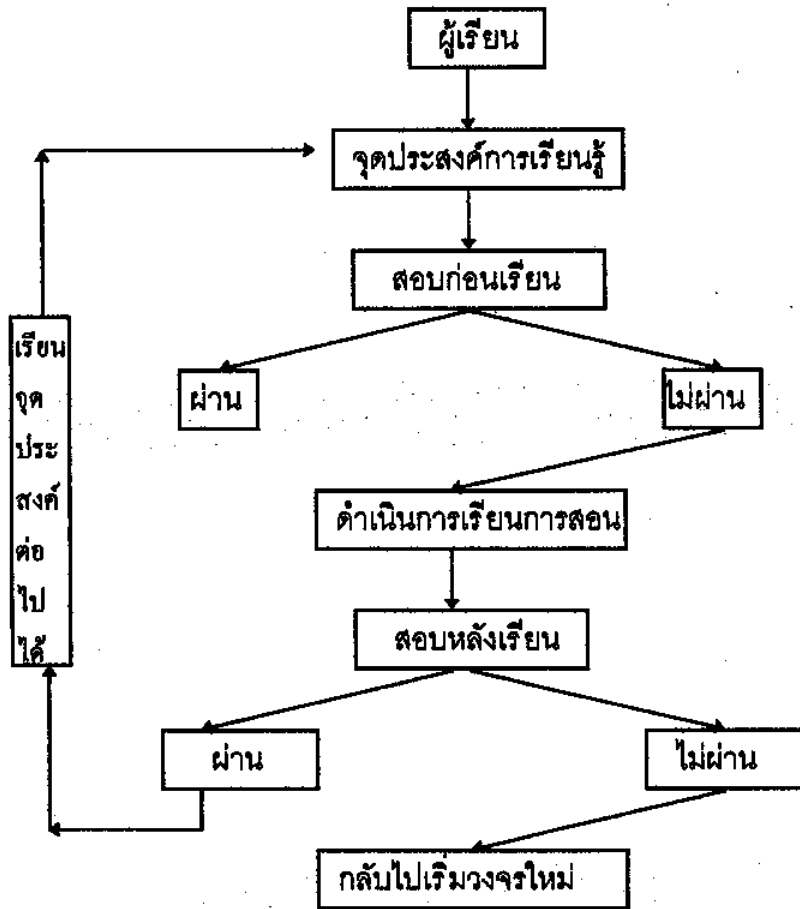
การวัดผลแบบอิงเกณฑ์

1. แนวคิดของการวัดผลแบบอิงเกณฑ์

การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Measurement) เป็นการวัดที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ (Mastery Learning) ของบลูม (Bloom) ซึ่งกล่าวว่า การเรียนรู้ทั้งหลาย ควรเป็นการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ในเนื้อหาต่าง ๆ ระดับที่เรียกว่านักเรียนเป็นผู้รอบรู้แล้วก็ควรเป็น 80 หรือ 90 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อหาทั้งหมดที่สอน (โกวิท ประวาลพุกษ์ และ ส.วาสนา ประวาลพุกษ์, 2518 : 22) การวัดผลในระบบอิงเกณฑ์จึงเป็นการเปรียบเทียบผลการวัดกับเกณฑ์ทางการศึกษา เกณฑ์ทางการศึกษาในที่นี้ หมายถึง กลุ่มของพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือกลุ่มของการปฏิบัติ (Performance Domain) และกลุ่มของพฤติกรรมนี้มีลักษณะเหมือนประชากรของพฤติกรรมย่อยๆ กลุ่มหนึ่งที่มีสมบัติร่วมกันบางประการ (อเนก เพ็ชรอนุกุลบุตร, 2527 : 551)

อูสเตอร์รอฟ (Oosterhof, 1990 : 202) ได้กล่าวถึงการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ว่า คะแนนจะถูกแปลความหมายในเทอมของพฤติกรรมที่ได้จากการสอบเป็นเกณฑ์ในการแปลความหมายในการวัดไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดมากนักแต่ต้องรัดกุม

การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวการวัดแบบอิงเกณฑ์นั้น มิลล์แมน (Millman, 1979 quoted in Popham, 1975 : 52) ได้เสนอรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลไว้ดังนี้

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนของมิลล์แมน

จากรูปแบบนี้แสดงให้เห็นว่าการดำเนินการเรียนการสอน ได้เน้นการช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคลเป็นลำดับขั้น คือเมื่อนักเรียนไม่สามารถผ่านเกณฑ์ขั้นแรกได้ ก็จะต้องไปเริ่มต้นเรียนใหม่จนกว่าจะสามารถเรียนได้

เอนก เพียรอนุกุลบุตร (2527 : 553-555) ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ที่เป็นรากฐานของการวัดและประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ ในทัศนะของการเรียนเพื่อรอบรู้เห็นว่า ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ทั้งหมดในสิ่งที่เรียน โดยต้องมีความสามารถหรือสมบัติถึงระดับที่คาดหวังไว้ หรือถึงมาตรฐานของเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนเพื่อรอบรู้มีความคิดพื้นฐานว่า คนปกติธรรมดาสามารถเรียนรู้เรื่องราวทั่ว ๆ ไปได้แต่อัตราเร็วต่างกันและด้วยวิธีการต่างกันและการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งต้องเป็นการเรียนรู้จนถึงมาตรฐานของเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย ดังนั้นหลักการสำคัญของแนวคิดนี้จึงมีลักษณะดังนี้

1) นักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งในแง่ความถนัดและความสามารถในการเข้าใจเรื่องราว ดังนั้น "อัตราเร็ว" ในการเรียนของแต่ละคนจะไม่เท่ากัน นักเรียนเกือบทุกคนจะสามารถเรียนรู้ จนถึงระดับ "รู้รอบ" ได้ในระดับเดียวกัน ถ้าให้เวลาแก่พวกเขาอย่างเพียงพอ และใช้วิธีการเรียน วิธีสอน และอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะตัวของเขา

2) เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างกันในแง่ต่าง ๆ อีกมาก เช่น ในด้านเจตคติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบของการคิด ฯลฯ ดังนั้นการสอนทุกคนด้วยวิธีเดียวกัน ใช้วัสดุอุปกรณ์ชนิดเดียวกันย่อมจะไม่มีผลดีที่สุดสำหรับทุกคน บางคนเรียนได้ไม่ดี อาจเป็นผลจากวิธีสอน วัสดุอุปกรณ์ วิธีเรียนที่มอบให้ ไม่เหมาะสมแก่เขาก็ได้ ดังนั้นจึงควรจัดแบบของวิธีสอนเนื้อหา อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้แต่ละคนได้พัฒนาถึงระดับสูงสุดตามวิธีการที่เหมาะสมกับผู้เรียน

3) กิจกรรมการเรียนการสอนของแต่ละบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ "การเรียนรู้รอบ" ทั้งสิ้นและการตัดสินใจว่า "ใครเรียนรู้รอบแล้ว" จะต้องพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลว่าสอดคล้องกับมาตรฐานที่ตั้งไว้หรือไม่

ดังนั้น การเรียนการสอนที่สอดคล้องหรือเป็นไปตามหลักการเรียนเพื่อรอบรู้จึงเป็น "การสอนแบบรายคน" (Individualized Instruction) และการประเมินผลจากการเรียนการสอน ต้องเป็นแบบที่เปรียบเทียบพฤติกรรมกับจุดมุ่งหมายหรือเกณฑ์ ซึ่งเป็นการวัดแบบอิงเกณฑ์

เนื่องจากการการเรียนเพื่อรอบรู้มีหลักความคิดพื้นฐานอยู่ที่จัดสภาพการเรียนให้สอดคล้องกับแต่ละบุคคลซึ่งต้องใช้เวลาต่างกันและใช้วิธีที่เหมาะสม และต้องกำหนดเกณฑ์ให้ชัดเจน แนวทางการเรียนรู้เพื่อรอบรู้มีดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนให้ชัดเจน โดยกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจง ในรูปแบบของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม แล้วกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้น

2) ใช้แนวการสอนแบบการสอนรายบุคคล (Individualized Instruction) โดยคำนึงถึงความแตกต่างรายบุคคล

3) ใช้การประเมินผลการเรียนการสอน 2 แบบ คือ ประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินครั้งย่อย ๆ ตามจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมครั้งละไม่กี่ข้อ อาจจะประเมินเมื่อจบสิ้นการเรียนแต่ละหน่วยย่อยเพื่อพิจารณาว่าใครบรรลุแล้ว ใครยังไม่บรรลุ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจ เช่น การสอนซ่อมเสริม หรือการเรียนในหน่วยต่อไปซึ่งเรียงอันดับต่อเนื่องกันได้ จึงใช้การสอบย่อยนี้ สำหรับวินิจฉัยผลการเรียนได้ดี

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจึงสรุปได้ว่า การวัดผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นการวัดเพื่อที่จะให้ทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการหรือได้เรียนรู้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดแล้วหรือยัง โดยใช้แบบสอบที่สร้างขึ้นมาอย่างเฉพาะเจาะจงสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของเนื้อหาที่เรียน และจะต้องมีการกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม

2. ลักษณะของแบบสอบอิงเกณฑ์

แบบสอบอิงเกณฑ์ ใช้สำหรับการวัดความรู้ความสามารถของนักเรียนแต่ละคนว่าถึงเกณฑ์ที่คาดหวังไว้หรือไม่ บางทีเรียกแบบสอบนี้ว่า Master Test แบบสอบนี้จึงเป็นการวัดความรู้และทักษะต่าง ๆ ในตัวนักเรียนว่ามีถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียน (อนันต์ ศรีโสภา, 2525 : 190)

เกรเซอร์และนิทโก (Glaser and Nitko, 1971 quoted in Hambleton and Novick, 1973 : 160) ได้กล่าวถึงแบบสอบอิงเกณฑ์ว่าเป็นแบบสอบที่ตั้งใจสร้างขึ้น เพื่อให้ได้ผลของการวัดที่แปลความหมายได้โดยตรงตามมาตรฐานของความสามารถที่กำหนดไว้

พอปแฮม (Popham, 1978 : 91) ได้กล่าวถึงแบบสอบอิงเกณฑ์ว่า เป็นแบบสอบที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงถึงผลของการปฏิบัติของผู้สอบแต่ละคนอย่างชัดเจนโดยไม่มีการคำนึงถึงหรือนำไปเปรียบเทียบกับผลการปฏิบัติของผู้สอบคนอื่น ๆ

สงบ ลักษณะ (2523 : 36-37) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบสอบแบบอิงเกณฑ์ไว้ 3 ประการดังนี้

- 1) เป็นแบบสอบที่สร้างจากพื้นฐานของจุดประสงค์ หรือสิ่งที่ต้องการให้สอบปฏิบัติที่ได้รับการนิยามไว้อย่างชัดเจน
- 2) รายชื่อของแบบสอบจะต้องวัดจุดประสงค์ หรือสิ่งที่ต้องการให้ผู้สอบนั้นปฏิบัติได้
- 3) คะแนนที่ได้ควรแปลความหมายว่า ผู้สอบสามารถบรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่

โกวิท ประวาลพุกฤษ (2523 : 18-19) ได้สรุปลักษณะของแบบสอบอิงเกณฑ์ว่ามี 2 ประเภทคือ

- 1) การยึดจุดประสงค์เป็นหลัก หรือเรียกว่าอิงจุดประสงค์ กล่าวคือ ในการเรียนการสอนมีการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และการสอบวัดก็ยึดเอาจุดประสงค์เหล่านั้นเป็นเกณฑ์เพื่อจะชี้บ่งว่าใครผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์แล้วหรือยัง

2) การขยายจุดประสงค์ให้ครอบคลุมประชากรของพฤติกรรมที่เรียกว่า โดเมน ข้อสอบต่าง ๆ ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างของพฤติกรรมที่กำหนดจากโดเมน แบบสอบในลักษณะนี้เรียกว่า Domain-Referenced Test ซึ่งเมื่อสอบแล้วสามารถอ้างอิงได้ว่าบุคคลมีความสามารถในระดับใดตามคะแนนมาตรฐานเนื้อหาหรือมีระดับความรู้ขนาดไหน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่าแบบสอบอิงเกณฑ์มีลักษณะที่สำคัญคือ เป็นแบบสอบที่สร้างขึ้นมาจากพื้นฐานของจุดประสงค์ของการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วหรือไม่ โดยจะไม่มีให้นำผลการสอบของแต่ละคนมาเปรียบเทียบกัน

การสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์

แบบสอบอิงเกณฑ์เป็นแบบสอบที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการประเมินผลการเรียนในระดับชั้นเรียน การสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์ มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการแปลความหมายของคะแนนจากการปฏิบัติได้จริงของผู้เรียนว่า มีความรู้ในจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ที่ผ่านการเรียนการสอนไปแล้ว ดังนั้นแนวการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์จึงควรกำหนดไว้อย่างชัดเจน

สแตนเลย์ และฮอปคินส์ (Stanley and Hopkins, 1972 : 171) ได้เสนอหลักทั่ว ๆ ไปของการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์ว่าประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 4 ขั้นตอนคือ

- 1) ขั้นการวางแผนสร้างแบบสอบ
- 2) ขั้นการเตรียมการเขียนข้อสอบและลงมือเขียนข้อสอบ
- 3) ขั้นการทดลอง
- 4) ขั้นการประเมินผลการทดลอง

รอย และฮาลาดินา (Roid and Haladyna, 1980 : 293-295) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างของแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ไว้ 5 ขั้นตอนดังนี้

1) มโนทัศน์แนวความคิด เหตุผลในการเรียนการสอน หรือการทดสอบ ในขั้นนี้ผู้สร้างเครื่องมือ หรือผู้สอนจะต้องกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนหลังจากได้รับการเรียนการสอนแล้ว และจะต้องสัมพันธ์กับโดเมนของเนื้อหา ซึ่งอาจจะหาได้โดยการวิเคราะห์เนื้อหากลุ่มของงานหรือวิเคราะห์งาน

2) เป็นขั้นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของการสอน ซึ่งแบ่งออกเป็น

2.1) กำหนดจุดประสงค์ในการเรียนการสอน พฤติกรรมของนักเรียน ที่เป็นผลของการสอน

2.2) กำหนดลักษณะเฉพาะของโดเมนเนื้อหา อันสอดคล้องกับมโนทัศน์ที่มุ่งให้เกิดแก่ผู้เรียน

3) เป็นการพัฒนาข้อสอบ เป็นวิธีการหนึ่งของเทคนิคการเขียนข้อสอบ ซึ่งข้อสอบที่สร้างนั้นควรให้เป็นไปตามจักรวาลหรือโดเมนของข้อสอบ อันจะเป็นตัวแทนของการเรียนการสอนที่ต้องการ

4) เป็นการทบทวนข้อสอบ ปรับปรุงข้อสอบ ในขั้นนี้หากมีข้อคำถามที่บกพร่องต้องปรับปรุงให้เรียบร้อยก่อนนำไปใช้ทดสอบต่อไป

5) คัดเลือกข้อสอบ ปัจจุบันนิยมคัดเลือกข้อสอบ โดยการสุ่มตัวอย่างข้อสอบจากโดเมนข้อสอบ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2521 : 79-80) ได้กล่าวถึงการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์ว่ามีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1) เขียนจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน

2) เตรียม Content Outline ที่จะออกข้อสอบ

3) สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับ Content Outline โดยสอบเฉพาะส่วนที่สำคัญ ๆ

4) ตรวจสอบแบบสอบที่สร้างว่าสอดคล้องตามจุดมุ่งหมายหรือไม่

บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์ (2527 : 38-45) ได้เสนอขั้นตอนการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์ โดยดัดแปลงมาจากแนวคิดของ รอยด์ และฮาลาไดนา (Roid and Haladyna, 1980 : 294-295) และเฟรมเมอร์ (Fremmer, 1974) ไว้ 7 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์

ขั้นที่ 2 แปลงจุดประสงค์หลักให้เฉพาะเจาะจง

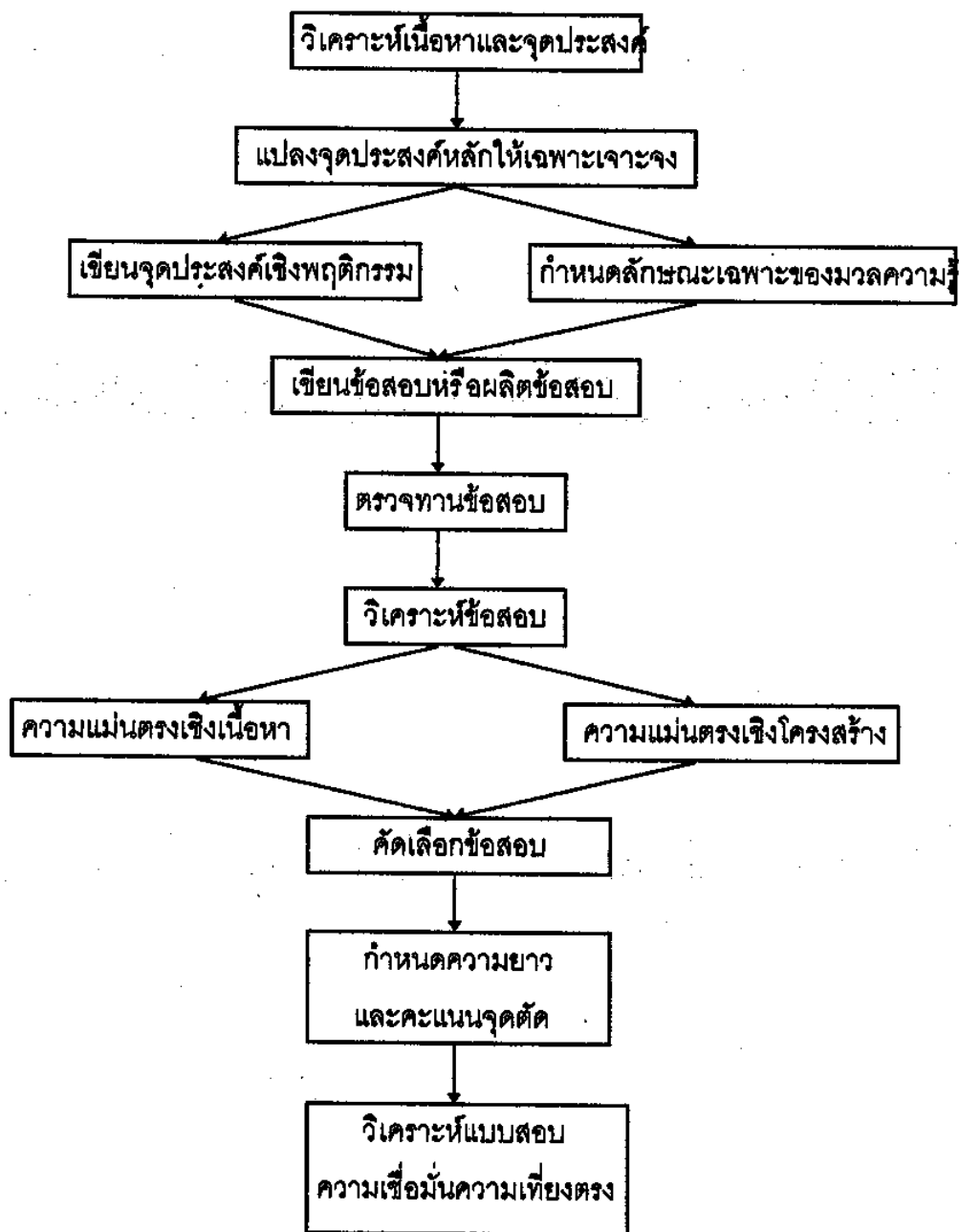
ขั้นที่ 3 เขียนข้อสอบหรือผลิตข้อสอบ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบข้อสอบ

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อสอบ

ขั้นที่ 6 คัดเลือกข้อสอบ กำหนดความยาวและคะแนนจุดตัดของแบบสอบ

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์แบบสอบ

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์

การวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์

วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่ต้องการวัดเพื่อให้ได้จุดประสงค์หรือพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดในหัวข้อเนื้อหานั้น ๆ อาจต้องใช้วิธีการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ (Task Analysis) โดยวิเคราะห์พฤติกรรมตามลำดับของการเรียนรู้ ซึ่งจะทำการทราบพฤติกรรมย่อย ๆ มากมาย ทั้งพฤติกรรมปลายทาง ต้นทาง หรือพฤติกรรมระหว่างทาง

ซึ่งกลุ่มพฤติกรรมปลายทางของแต่ละหัวข้อเนื้อหาวิชา คือพฤติกรรมหลักหรือจุดประสงค์หลัก ที่ต้องการวัด

การแปลงจุดประสงค์หลักให้เฉพาะเจาะจง

จุดประสงค์หลักที่วิเคราะห์ได้จะต้องนำมาแปลงให้เฉพาะเจาะจง โดยนำจุดประสงค์หลักหรือพฤติกรรมหลักมาแตกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ เมื่อได้พฤติกรรมย่อย ๆ ของแต่ละหัวข้อ แล้วนำพฤติกรรมเหล่านั้นมาเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือเขียนเป็นลักษณะเฉพาะของมวลความรู้

การเขียนข้อสอบหรือผลิตข้อสอบ

เมื่อแปลงจุดประสงค์หลักเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมแล้ว ก็ทำการเขียนข้อสอบตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้น หากแปลงจุดประสงค์หลักเป็นลักษณะเฉพาะของมวลความรู้ สำหรับเขียนข้อสอบแล้วก็สามารถผลิตข้อสอบจากกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ระบุไว้ตามลักษณะเฉพาะที่ต้องการ

การตรวจทานข้อสอบ

การตรวจทานข้อสอบ เป็นการสำรวจตรวจสอบข้อสอบเป็นรายข้อหลังจากเขียนข้อสอบเสร็จแล้ว เพื่อแก้ไขปรับแต่งข้อสอบให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่จะสอบ และให้มีความถูกต้องในหลักวิชาทั้งด้านเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการทดสอบ

การวิเคราะห์ข้อสอบ

การวิเคราะห์ข้อสอบ เป็นการประเมินคุณภาพของข้อสอบด้านความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้าง เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพมารวมฉบับ หรือเก็บไว้ในคลังข้อสอบการตรวจสอบความตรงของแบบข้อสอบอิงเกณฑ์ เป็นการประเมินว่าข้อสอบนั้นสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์หรือไม่ และสามารถบ่งชี้ผู้ที่มีความรอบรู้ ได้ถูกต้องหรือไม่

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบอิงเกณฑ์ หมายถึง ความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมที่ข้อสอบวัดกับพฤติกรรมที่ระบุไว้ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม หรือข้อสอบสามารถวัดพฤติกรรมได้ตรงตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527 : 67)

การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาของข้อสอบอิงเกณฑ์ได้มีผู้เสนอไว้หลายวิธีด้วยกัน ดังนี้

โรวินเนลลี และแฮมเบิลตัน (Rovinelli and Hambleton) ได้เสนอการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยอาศัยดุลพินิจของผู้เชี่ยวชาญไว้ 3 วิธีดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527 : 68)

1) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์

คำนวณจากสูตรดังต่อไปนี้

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
 ΣR คือ ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชาทั้งหมด
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา

โดยจะนำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และข้อสอบที่วัดจุดประสงค์นั้น ๆ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา (อย่างน้อย 3 คน) แต่ละคนพิจารณาลงความคิดเห็นว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนความคิดเห็นไว้ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
 0 = ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
 -1 = แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

จากนั้นนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา มาคำนวณตามสูตรโดยใช้เกณฑ์ขั้นต่ำที่สามารถยอมรับได้ เป็น 5

2) การวิเคราะห์ความตรงตามเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความเหมาะสมระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ คำนวณได้จากสูตรค่าเฉลี่ยของคะแนนและค่าความแปรปรวนของคะแนน

$$\bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

$$S = \sqrt{[N\Sigma X^2 - (\Sigma X)^2] / N[N-1]}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น
 S คือ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็น
 X คือ คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา
 N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา

ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นจะเป็นดัชนีบ่งชี้ความเหมาะสม และค่าความแปรปรวนของคะแนนความคิดเห็นจะเป็นดัชนี บ่งชี้มติความคิดเห็นว่าเป็นเอกฉันท์หรือขัดแย้งกัน โดยจะ

นำจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และข้อสอบที่วัดจุดประสงค์นั้น ๆ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา (อย่างน้อย 3 คน) พิจารณาลงความคิดเห็นว่าข้อสอบแต่ละข้อวัดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ที่ต้องการวัดมากน้อยเพียงไร โดยอาศัยมาตราส่วนประเมินค่า

3) การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีการจับคู่ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ วิธีนี้จะนำข้อสอบและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมชุดหนึ่ง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจับคู่ว่าข้อสอบข้อใด วัดจุดประสงค์ใด จากนั้นนำผลมาแจกแจงลงในตารางที่จำแนกตามข้อสอบและจุดประสงค์ แล้วคำนวณค่าไคสแควร์ (χ^2) ทดสอบความเป็นอิสระแก่กันของข้อมูล ถ้ามีนัยสำคัญแสดงว่า ข้อสอบและจุดประสงค์มีความสัมพันธ์กัน หรือจะใช้วิธีกำหนดเกณฑ์ของเปอร์เซ็นต์ความถี่ โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 80% ขึ้นไป

ความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity)

ข้อสอบที่มีความตรงเชิงโครงสร้าง หมายถึง ข้อสอบเมื่อนำไปสอบกับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างแล้ว นักเรียนที่มีความรอบรู้ตอบข้อสอบข้อนั้นถูก ส่วนนักเรียนที่ยังไม่รอบรู้ ตอบข้อสอบข้อนั้นผิด ดังนั้นการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของข้อสอบอิงเกณฑ์ ต้องอาศัยเทคนิคการทดลอง หรืออาศัยข้อมูลที่ประจักษ์ชัด ซึ่งได้แก่การหาค่าพารามิเตอร์ ของข้อสอบสองค่า คือ ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ซึ่งจะเป็นดัชนีบ่งชี้ ความตรงเชิงโครงสร้าง (บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์, 2527 : 80)

ค่าความยากของข้อสอบ

เมโย (Mayo) มีความเห็นว่าเนื่องจากข้อสอบสร้างให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรมซึ่งนักเรียนทุกคนจะต้องผ่านจุดมุ่งหมายนี้ ค่าความยากของข้อสอบจึงควรมีค่าสูง และบลูม (Bloom) กล่าวว่า ค่าความยากของแบบสอบอิงเกณฑ์มิได้ถือเป็นเรื่องสำคัญ สิ่งสำคัญ คือเขียนคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (Kibler and others, 1974 อ้างถึงใน สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2528 : 65)

ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

ฮู (T. Hsu, 1971 อ้างถึงใน สมบุญ ภูวนล, 2525 : 327) ได้กล่าวถึงข้อสอบวัดผล แบบอิงเกณฑ์ที่ดีว่า ควรมีอำนาจจำแนกสูง ระหว่างหลังจากเรียนแล้ว กับก่อนการเรียน กล่าวคือ การสอบก่อนเรียน นักเรียนจะตอบข้อสอบได้ไม่มาก แต่การสอบหลังจากได้เรียนแล้ว นักเรียนตอบข้อสอบได้มาก (การสอบก่อนและหลังเรียนใช้แบบสอบฉบับเดียวกัน และสอบกับ นักเรียนกลุ่มเดียวกัน)

วิธีการประมาณค่าอำนาจจำแนกมีผู้เสนอไว้ดังนี้
 วิธีของเครเฮน (Crehan, 1974 : 257) โดยใช้สูตรดังนี้

$$C = (U/N_1) - (L/N_2)$$

- เมื่อ C เป็นดัชนีความตรงของแบบสอบ
 U เป็นจำนวนผู้ตอบข้อสอบถูกในกลุ่ม N_1
 L เป็นจำนวนผู้ตอบข้อสอบถูกในกลุ่ม N_2
 N_1 เป็นจำนวนผู้สอบในกลุ่มที่ได้รับการสอน
 N_2 เป็นจำนวนผู้สอบที่ไม่ได้รับการสอน

วิธีของคาร์เวอร์ (Carver, 1970 อ้างถึงใน บุญเว็ด วิทยุอนันตพงษ์, 2527 : 86)
 ได้เสนอสูตรโดยอาศัยความสัมพันธ์ของการนิยามกลุ่ม ผู้รอบรู้-ไม่รอบรู้ จากกลุ่มผู้เรียน
 ที่ยังไม่ได้รับการสอน และได้รับการสอนแล้ว มีสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{ดัชนีความตรง} = (a+c)/(a+b+c+d)$$

เมื่อ a,b,c, และ d เป็นจำนวนความถี่ร่วมซึ่งนิยามดังนี้
 กลุ่มนักเรียน

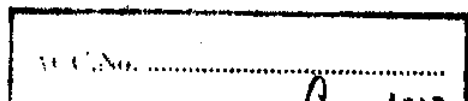
	ไม่ได้รับการสอน	ได้รับการสอน
ตอบถูก	b	a
ตอบผิด	c	d

การหาดัชนีอำนาจจำแนกปี ตามสูตรของเบรนแนน (Brennan)

เบรนแนน (Brennan, 1972 อ้างถึงใน สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2528 : 65)

ได้หาค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแบบอิงเกณฑ์โดยใช้หลักการจำแนกกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ โดยใช้
 การสอบเพียงครั้งเดียวกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว โดยใช้สูตร

$$B = \frac{U}{N_1} - \frac{L}{N_2}$$

- เมื่อ B คือ จำนวนจำแนกของข้อสอบ
 U คือ จำนวนคนที่ทำข้อสอบข้อนั้นถูกของกลุ่มที่ผ่านเกณฑ์
 L คือ จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูกของกลุ่มที่ไม่ผ่านเกณฑ์
 N_1 คือ จำนวนคนที่สอบผ่านเกณฑ์
 N_2 คือ จำนวนคนที่สอบไม่ผ่านเกณฑ์

การหาค่าดัชนี S (Sensitivity Index)

คริสปิน และเฟลด์ฮูเซน (Kryspin and Feldhusen, 1974 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2521 : 83-85) เสนอดัชนี S เรียกว่า Sensitivity Index เพื่อวิเคราะห์ข้อสอบอิงเกณฑ์ตามสูตรดังนี้

$$S = \frac{R_{pos} - R_{pre}}{T}$$

- เมื่อ R_{pos} คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกหลังการสอนผ่านไป
 R_{pre} คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกก่อนการสอน
 T คือ จำนวนนักเรียนที่ตอบข้อสอบทั้งสองครั้ง

ข้อสอบอิงเกณฑ์ที่ต้องการควรมีค่า S อยู่ระหว่าง .00 - 1.00 ถ้าค่า S ติดลบ แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นง่ายมากจนทุกคนทำถูกก่อนการสอน หรือไม่ก็ข้อสอบยากมากจนนักเรียนใช้วิธีการเดาทั้งก่อนสอนและหลังสอน หรือไม่ก็การสอนของครูสับสนสร้างความรู้ความเข้าใจให้นักเรียนผิด และถ้าค่า S มีค่าเป็นบวกสูงแสดงว่าข้อสอบข้อนั้นสามารถจำแนกการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การหาค่าความตรงเชิงโครงสร้างทุกวิธีจะอาศัยการแปรเปลี่ยนหรือการกระจายของคะแนนจากกลุ่มรอบรู้-ไม่รอบรู้มาเปรียบเทียบกัน ค่าสถิติอำนาจจำแนกของข้อสอบก็คือผลต่างของความยากของข้อสอบก่อนการสอนและหลังสอน การวิเคราะห์ความยากของข้อสอบจึงไม่จำเป็นจะต้องนำมาวิเคราะห์แยกต่างหากเหมือนการวิเคราะห์แบบอิงกลุ่ม (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2527 : 82) ดังนั้นผู้วิจัยจึงหาค่าความตรงเชิงโครงสร้างของข้อสอบด้วยการหาค่าอำนาจจำแนกเพียงอย่างเดียว โดยใช้วิธีหาค่าดัชนี S (Sensitivity Index) เนื่องจากเป็นวิธีที่ไม่ยุ่งยากในการคำนวณและการแปลความหมาย

การคัดเลือกข้อสอบ

การคัดเลือกข้อสอบรวบรวมฉบับเป็นการพิจารณาตัดสินว่าข้อสอบใดบ้างอยู่ในเกณฑ์คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงโครงสร้าง เพื่อรวบรวมข้อสอบให้เป็นฉบับการเลือกข้อสอบอิงเกณฑ์มารวบรวมใช้เกณฑ์คุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา 50% - 100% และความตรงเชิงโครงสร้างตั้งแต่ 20%-100% (บุญเชิด ภิฏญโญนนตพงษ์, 2527 : 43)

การกำหนดความยาวและคะแนนจุดตัดของแบบสอบ

เมื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพได้จำนวนมากพอสมควรแล้ว จึงนำมารวบรวมฉบับซึ่งจะต้องพิจารณาตัดสินว่าจะใช้ข้อสอบจำนวนกี่ข้อและจะใช้จุดตัดเป็นเท่าไร ขึ้นอยู่กับผู้สร้างจะใช้วิธีการใดในการตัดสินใจ

สำหรับการกำหนดความยาวของแบบสอบอิงเกณฑ์นั้น เบอร์ก (Berk, 1980 : 36-37) ได้สำรวจและรวบรวมผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้สรุปถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดความยาวของแบบสอบอิงเกณฑ์ว่ามี 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) ประเภทของการตัดสินผลการสอบ
- 2) ความสำคัญของจุดประสงค์ที่ใช้สอนตลอดจนการเน้นหนักในการสอน
- 3) จำนวนจุดประสงค์
- 4) ความจำเป็นในทางปฏิบัติ

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 นี้สามารถนำมาใช้เป็นเกณฑ์การกำหนดจำนวนข้อสอบของแบบสอบอิงเกณฑ์ได้ และจากการศึกษาถึงความคลาดเคลื่อนประเภทที่ 1 (Type I Error) คือ ผู้รอบรู้แต่ถูกตัดสินให้เป็นผู้ไม่รอบรู้ (False Non-mastery) และความคลาดเคลื่อนประเภทที่ 2 (Type II Error) คือผู้ไม่รอบรู้แต่ถูกตัดสินให้เป็นผู้รอบรู้ (False Mastery) ทำให้เบอร์ก (Berk) สรุปว่าถ้าใช้ ข้อสอบจำนวน 15 ข้อ ในแต่ละจุดประสงค์ทำการสอบและส่งผลย้อนกลับทันทีที่สอบเสร็จ จะทำให้การตัดสินมีความถูกต้องแม่นยำ แต่ถ้าใช้ 2-3 ข้อ การตัดสินจะเกิดความคลาดเคลื่อนมาก ดังนั้นเบอร์กจึงได้เสนอให้กำหนดจำนวนข้อสอบสำหรับการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) หรือการประเมินเพื่อจัดตำแหน่ง (Placement) ระหว่าง 5-10 ข้อ แต่สำหรับการประเมินผลสรุปรวม (Summative Evaluation) หรือการตัดสินแบบถาวร (Permanent Decision) จำเป็นจะต้องใช้ข้อสอบมากขึ้นเป็นสองเท่า คือประมาณ 10-20 ข้อ

การวิเคราะห์แบบสอบ

การวิเคราะห์แบบสอบ เป็นการประเมินคุณภาพด้านความเที่ยงและความตรงของ แบบสอบทั้งฉบับ เมื่อตรวจสอบได้ค่าคุณภาพของแบบสอบในระดับที่พอใจ ก็นำแบบสอบไปจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ความเที่ยงและความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์

1. ความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์

ความเที่ยง (Reliability) เป็นคุณภาพของแบบสอบทั้งฉบับ เมื่อแบบสอบฉบับนั้นมีคุณภาพเป็นรายชื่ออยู่ในเกณฑ์แล้ว ความเที่ยงเป็นดัชนีที่บ่งชี้ว่าแบบสอบนั้นมีคุณภาพหรือไม่ในการสร้างแบบสอบทุกครั้งจึงจำเป็นต้องตรวจหาความเที่ยงของแบบสอบ

แฮมเบิลตันและคณะ (Hambleton et al., 1798 : 15 - 23 quoted in Berk, 1980 : 323-346) ได้แบ่งกลุ่มวิธีการหาความเที่ยงออกเป็น 3 กลุ่ม พร้อมทั้งนิยามความหมายของแต่ละกลุ่มไว้ดังนี้

1) การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบ โดยพิจารณาจากความคงที่ในการตัดสินใจจำแนกความรอบรู้ (Reliability of Mastery Classification Decision) ซึ่งเป็นการตรวจหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องในการตัดสินใจ ความรอบรู้-ไม่รอบรู้จากการสอบซ้ำด้วยแบบสอบฟอร์มเดียว หรือฟอร์มคู่ขนาน ซึ่งได้แก่วิธีต่าง ๆ ดังนี้

1.1) วิธีของคาร์เวอร์ (Carver, 1970)

1.2) วิธีของแฮมเบิลตันและโนวิก (Hambleton and Novick, 1973)

1.3) วิธีของสวามินาทาน, แฮมเบิลตัน และอัลจิโน (Swamiratan, Hambleton and Algina, 1974)

1.4) วิธีของสับโคเวียก (Subkoviak, 1976)

1.5) วิธีของฮวีน (Huynh, 1976)

2) การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบ โดยพิจารณาจากความเที่ยงของคะแนนแบบสอบอิงเกณฑ์ (Reliability of Criterion-Referenced Test Score) ซึ่งเป็นวิธีการหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของคะแนนแต่ละคนที่เขียนเบนไปจากคะแนนจุดตัดจากการสอบด้วยแบบสอบคู่ขนานสองฟอร์ม โดยคำนึงถึงความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของความแปรปรวน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

2.1) ความแปรปรวนที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อสอบ (Person X Item Interaction) ซึ่งทำให้เกิดมีวิธีหาความเที่ยงของลิวิงตัน (Livingston)

2.2) ความแปรปรวนที่เกิดจาก ผลของข้อสอบรวมกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อสอบ (Item Plus Person X Item Interaction) ซึ่งทำให้เกิดมีวิธีหาความเชื่อมั่นของ เบรนนอนและเคน (Brennan and Kane)

3) การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบ โดยพิจารณาจากความเที่ยงของการประมาณค่าคะแนนมวลความรู้ (Reliability of Domain Score Estimates) เป็นการประมาณค่าความสอดคล้อง ของคะแนนผู้สอบแต่ละคนจากแบบสอบคู่ขนานสองฟอร์ม การประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบด้วยวิธีนี้ ไม่ต้องใช้คะแนนจุดตัดในการจำแนกความรอบรู้ แต่จะพิจารณาจากความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน 4 แบบ

3.1) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานมี 4 แบบ ดังนี้ คือ

3.1.1) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัดส่วนการตอบถูกแต่ละคน (E(P))

3.1.2) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของผู้สอบแต่ละคน (S.E.(X_{ij}))

3.1.3) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเฉลี่ยทั้งกลุ่มจากความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัดส่วนการตอบถูก ($\sigma(E)$)

3.1.4) ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดเฉลี่ยทั้งกลุ่มจากความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของผู้สอบแต่ละคน ($\sigma(\Delta)$)

3.2) การประมาณค่าความเที่ยงตามรูปแบบนี้ มีวิธีการอยู่ 4 วิธี คือ

3.2.1) วิธีของเบอร์ก (Berk, 1980)

3.2.2) วิธีของลอร์ด (Lord, 1959)

3.2.3) วิธีของลอร์ดและโนวิก (Lord and Novick, 1968)

3.2.4) วิธีของเบรนนอน (Brennan, 1980)

จากนิยามของความหมาย และวิธีการในการคำนวณทั้ง 3 กลุ่ม การประมาณค่าความเที่ยงโดยพิจารณาจากความคงที่ในการตัดสินใจจำแนกความรอบรู้เป็นนิยามที่สอดคล้องกับแนวคิดหรือหลักของการวัดแบบอิงเกณฑ์ ที่ว่า การวัดผลแบบอิงเกณฑ์เป็นการวัดเพื่อมุ่งประเมินความสามารถของบุคคลโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเพื่อบอกให้ทราบว่าผู้ใดรอบรู้หรือไม่รอบรู้ ดังนั้นจึงเลือกเอาวิธีการประมาณค่าความเที่ยงในลักษณะข้อ 1 ในการหาความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และขอเสนอการประมาณค่าความเที่ยงตามนิยามในกลุ่มนี้เท่านั้น

1.1 การหาค่าความเที่ยงตามวิธีของคาร์เวอร์ (Carver)

คาร์เวอร์ (Carver, 1970 quoted in Crehan, 1974 : 256) ได้เสนอสูตรในการหาค่าความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์โดย นำแบบสอบคู่ขนาน 2 ฉบับ ไปสอบกับนักเรียนกลุ่มเดียวกันแล้วนำผลการสอบไปแจกแจงลงในตารางดังนี้

ฟอร์ม ข.

		ไม่ผ่าน	ผ่าน
ฟอร์ม ก.	ผ่าน	b	a
	ไม่ผ่าน	c	d

$$\hat{P}_o = (a + c)/(a+b+c+d)$$

เมื่อ $\hat{P}_o$ คือ สัดส่วนในความสอดคล้องของการตัดสินใจรอบรู้

1.2 การหาความเที่ยงตามวิธีของแฮมเบิลตันและโนวิก (Hambleton and Novick, 1973)

การหาความเที่ยงตามวิธีของแฮมเบิลตันและโนวิก (Hambleton and Novick, 1973 : 159-170) เป็นวิธีที่นำผลการสอบ ที่สอบด้วยฟอร์มเดียวกันสองครั้ง หรือฟอร์มคู่ขนานสองฉบับ มาแจกแจง และหาสัดส่วนความสอดคล้องในการตัดสินใจรอบรู้จากผลการสอบทั้งสองครั้ง หรือสองฉบับดังนี้

ฟอร์ม ข. (หรือสอบครั้งที่ 2)

		ผ่าน	ไม่ผ่าน
ฟอร์ม ก. (สอบครั้งที่ 1)	ผ่าน	P_{11}	
	ไม่ผ่าน		P_{22}

สัดส่วนของความสอดคล้องในการตัดสินใจคือ สัดส่วนของการตัดสินใจว่า รอบรู้ตรงกัน ทั้งสองฉบับ หรือสองครั้ง และสัดส่วนของการตัดสินใจว่า ไม่รอบรู้ตรงกันทั้งสองฉบับหรือสองครั้ง ซึ่งสามารถเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$P_o = \sum_{i=1}^2 P_{ii} = P_{11} + P_{22}$$

- เมื่อ P_o แทน สัดส่วนความสอดคล้องในการตัดสินใจจำแนกผู้รอบรู้
 P_{11} แทน สัดส่วนของผู้ถูกตัดสินว่ารอบรู้ตรงกันทั้งสองฉบับ หรือ 2 ครั้ง
 P_{22} แทน สัดส่วนของผู้ถูกตัดสินว่าไม่รอบรู้ตรงกันทั้งสองฉบับหรือ 2 ครั้ง

1.3 การหาความเที่ยงตามวิธีของสวามินาทาน, แฮมเบิลตัน และอัลจิงนา (Swaminatan, Hambleton and Algina, 1974)

สวามินาทาน, แฮมเบิลตัน และอัลจิงนา (Swaminatan, Hambleton and Algina, 1974 : 263 - 267) ได้เสนอสูตรสำหรับการประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์ โดยใช้แนวคิดของแฮมเบิลตันและโนวิก (Hambleton and Novick) แต่มีการปรับแก้โดยการหักเอาค่าความสอดคล้องโดยบังเอิญออก ดังนี้

$$K = [P_o - P_c] / [1 - P_c]$$

เมื่อ K แทน ค่าความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์ซึ่งหักความสอดคล้องโดยบังเอิญออกแล้ว

P_o แทน สัดส่วนความสอดคล้องในการตัดสินว่ารอบรู้จากการสอบซ้ำ

P_c แทน สัดส่วนความสอดคล้องที่คาดหวังซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยบังเอิญ

$$P_o = \sum_{i=1}^2 P_{ii}$$

$$P_c = \sum_{i,j=1}^2 P_i \cdot P_j$$

ในการคำนวณจะนำข้อมูลที่นำมาแจกแจงลงในตารางดังต่อไปนี้

สอบครั้งที่ 2 (ฟอร์ม ข.)

		รอบรู้	ไม่รอบรู้	สัดส่วนแยก
สอบครั้งที่ 1	ผ่าน	P_{11}	P_{12}	$P_{1.}$
(ฟอร์ม ก.)	ไม่ผ่าน	P_{21}	P_{22}	$P_{2.}$
	สัดส่วนแยก	$P_{.1}$	$P_{.2}$	

1.4 การหาความเที่ยงตามวิธีของสับโคเวียก (Subkoviak, 1976)

สับโคเวียก (Subkoviak, 1976 : 265-276) ได้เสนอวิธีการประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์จากการสอบเพียงครั้งเดียว โดยอาศัยหลักการหาสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องในการกำหนดความรู้ของนักเรียนแต่ละคนและของกลุ่มที่ได้จากการสอบคู่ขนาน 2 ฉบับ ซึ่งมีคะแนนเป็น X และ X' แต่ค่าสถิติต่าง ๆ ที่ต้องคำนวณมาจากคะแนน X' นั้น สับโคเวียกได้ดัดแปลงสูตรให้สามารถคำนวณมาจากคะแนน X จึงสามารถหาค่าความเที่ยงได้จากการสอบเพียงครั้งเดียว โดยอาศัยแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ดังนี้

1) สัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของคนที่ i คือ ความน่าจะเป็นของคนที่ถูกกำหนดให้เป็นผู้รอบรู้ เหมือนกันจากแบบสอบคู่ขนาน X และ X' และเมื่อนิยามคะแนนเกณฑ์ c ก็จะระบุความรู้ของผู้สอบเป็น 2 กลุ่ม ($k = 2$) แต่ถ้านิยามคะแนนเกณฑ์หลายค่า เป็น $c_1, c_2, c_3, \dots, c_{k-1}$ ก็จะระบุความรู้ของผู้สอบออกมากกว่า 2 กลุ่ม ($k > 2$)

1.1) การกำหนดให้ผู้สอบมีความรู้สอดคล้องกัน ระหว่างแบบสอบ X และ X' สามารถทำได้ 2 วิธี โดยใช้ คะแนน c เป็นเกณฑ์ดังนี้

1.1.1) $X_i \geq c$ และ $X'_i \geq c$ แสดงความสอดคล้องในการตัดสินใจว่ารอบรู้/รอบรู้ เหมือนกันจากแบบสอบ 2 ฉบับ

1.1.2) $X_i < c$ และ $X'_i < c$ แสดงความสอดคล้องในการตัดสินใจว่าไม่รอบรู้/ไม่รอบรู้ เหมือนกันจากแบบสอบ 2 ฉบับ

1.2) ในทำนองเดียวกันความไม่สอดคล้องที่เกิดจากการตัดสินใจความรู้ อาจแสดงได้ 2 ทาง ดังนี้

1.2.1) $X_i \geq c$ แต่ $X'_i < c$

1.2.2) $X_i < c$ แต่ $X'_i \geq c$

ดังนั้นสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้อง $P_o^{(i)}$ สำหรับคนที่ i เมื่อให้คะแนนเทียบกับ c จึงเขียนสมการได้ดังนี้

$$P_o^{(i)} = P(X_i \geq c, X'_i \geq c) + P(X_i < c, X'_i < c)$$

เมื่อ $P(X_i \geq c, X'_i \geq c)$ เป็นความน่าจะเป็นของการตัดสินใจว่า รอบรู้/รอบรู้

$P(X_i < c, X'_i < c)$ เป็นความน่าจะเป็นของการตัดสินใจว่าไม่รอบรู้/ไม่รอบรู้

2) สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง สำหรับกลุ่ม P_o จำนวน N คน คือค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องรายบุคคล เมื่อกำหนดคะแนนเกณฑ์เท่ากับ c เขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$P_c = \frac{\sum_{i=1}^N p_c^{(i)}}{N}$$

เมื่อ P_c แทน ค่าความน่าจะเป็นของการตัดสินใจสอดคล้องกันทั้งกลุ่ม

$\sum_{i=1}^N p_c^{(i)}$ แทน ผลรวมของความน่าจะเป็นของการตัดสินใจที่สอดคล้องกัน

สำหรับแต่ละบุคคลซึ่งถ่วงน้ำหนักโดยค่าความน่าจะเป็นที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

2.1) ข้อตกลงในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละบุคคลและของกลุ่มมี

2 ข้อ คือ

2.1.1) คะแนน X_i และ X'_i ของแต่ละบุคคลที่ i ต้องมีการแจกแจง

เป็นอิสระแสดงว่าประสบการณ์จากแบบสอบ X จะไม่ส่งผลต่อการสอบด้วยแบบสอบ และ X' ซึ่งสามารถเขียนสมการใหม่ได้ดังนี้

$$P_c^{(i)} = P(X_i \geq c) P(X'_i \geq c) + P(X_i < c) P(X'_i < c)$$

2.1.2) การแจกแจงของคะแนน X และ X' สำหรับแต่ละบุคคลที่กำหนด

ไว้จะต้องแจกแจงแบบทวินาม ซึ่งข้อสอบแต่ละข้อมีการให้คะแนนเป็นแบบ ถูกได้ 1 ผิดได้ 0 ผลการตอบแต่ละข้อต้องไม่ส่งผลต่อกัน และแต่ละข้อจะต้องมีโอกาสในการตอบถูกเหมือนกัน ซึ่งทำให้เขียนสมการใหม่ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} P_c^{(i)} &= [P(X_i \geq c)]^2 + [P(X_i < c)]^2 \\ &= [P(X_i \geq c)]^2 + [1 - P(X_i \geq c)]^2 \end{aligned}$$

$$\text{เมื่อ } P(X_i \geq c) = \sum_{X_i} \binom{n}{X_i} P_i^{X_i} (1 - p_i)^{n - X_i}$$

ค่า P_i แทน ค่าความน่าจะเป็นที่แท้จริงของบุคคล i ที่ตอบข้อสอบถูกซึ่งสามารถประมาณมาจากคะแนนที่สอบได้ X_i จากแบบสอบฉบับเดียว มีวิธีการหาดังนี้

2.1.2.1) ในกรณีที่มีจำนวนข้อมาก ($n > 40$) หากค่า P_i ได้ดังนี้

$$\hat{P}_i = X_i/n$$

เมื่อ X_i คือ จำนวนข้อที่ตอบถูก

n คือ จำนวนข้อสอบทั้งหมดในแบบสอบ

2.1.2.2) ในกรณีที่มีจำนวนข้อน้อยและมีการแจกแจงแบบ

ฐานนิยมเดียว หาค่า P_i ได้ดังนี้

$$\hat{P}_i = \alpha_{21/x} [X_i/n] + [1-\alpha_{21/x}][M_x/n]$$

เมื่อ	$\alpha_{21/x}$	แทน	ค่าความเที่ยงแบบคูเดอริชาร์ดสัน สูตร 21
	M_x	แทน	ค่าเฉลี่ย
	n	แทน	จำนวนข้อทั้งหมดของแบบสอบ

1.5 การหาความเที่ยงตามวิธีของฮวิน (Huynh, 1976)

ฮวิน (Huynh, 1976 : 253-262) ได้เสนอวิธีการประมาณค่าความเที่ยงในรูปของสัมประสิทธิ์แคปป่า (K) โดยอาศัยแนวคิดของการสอบซ้ำด้วยแบบสอบคู่ขนาน 2 ฟอร์ม ประมาณค่าความเที่ยงจากการสอบเพียงครั้งเดียว โดยมีข้อสอบภายในคู่ขนานกันแบบสุ่ม มีวิธีการคำนวณดังนี้

เมื่อแบบสอบมีจำนวนข้อน้อย

1) คำนวณค่า $\bar{X}$, S^2 และ α_{21} จากคะแนนที่สอบได้

$$\text{โดย } \alpha_{21} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\mu(n-\mu)}{n\sigma^2} \right]$$

2) ประมาณค่า α และ β จากสูตร

$$\alpha = [-1 + 1/\alpha_{21}] \mu$$

$$\beta = -\alpha + \alpha_{21} - n$$

3) คำนวณค่า K โดยแยกเป็น 2 กรณี คือ

$$K = [P_{11} - P_1^2] / [P_1 - P_1^2]$$

เมื่อคะแนนเกณฑ์ C มีค่าน้อยหรือใกล้ๆ 0

$$K = [p_{00} - P_0^2] / [P_0 - P_0^2]$$

เมื่อคะแนนเกณฑ์ C มีค่ามากใกล้ๆ n

$$\text{เมื่อ } P_0 = f(0) + \dots + f(c-1)$$

$$P_{00} = f(0,0) + f(0,1) + \dots + f(c-1, c-1)$$

$$P_{11} = \sum_{X,Y=C}^n f(X,Y)$$

$$= f(n,n) + f(n,n-1) + f(n-1,n) + \dots + f(c,c)$$

$$\begin{aligned}
P_1 &= f(n)+\dots+f(c) \\
f(0,0) &= \prod_{i=1}^{2n} \frac{2n+\beta-i}{2n+\alpha+\beta-i} = f(0) \cdot \prod_{i=1}^n \frac{2n+\beta+i}{2n+\alpha+\beta+i} \\
f(X+1,Y) &= f(X,Y) \cdot \frac{(n-X)(\alpha+X+Y)}{(X+1)(2n+\beta-X-Y-1)} \\
f(0) &= \prod_{i=1}^n \frac{n+\beta-i}{n+\alpha+\beta-i} \\
f(X+1) &= f(X) \cdot \frac{X(n+\beta-X)}{(n-X+1)(\alpha+X-1)}, X=1, \dots, n-1 \\
f(n) &= \prod_{i=1}^n \frac{n+\alpha-i}{n+\alpha+\beta-1} \\
f(n,n) &= \prod_{i=1}^{2n} \frac{2n+\alpha-i}{2n+\alpha+\beta-i} = f(n) \cdot \prod_{i=1}^n \frac{2n+\alpha-i}{2n+\alpha+\beta-i} \\
f(X-1) &= f(X) \cdot \frac{X(n+\beta-X)}{(n-X+1)(\alpha+X-1)}, X=1, \dots, n. \\
f(X-1,Y) &= f(X,Y) \cdot \frac{X(2n+\beta-i)}{(n-X+1)(\alpha+X+Y-1)}
\end{aligned}$$

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบ

โดยวิธีของสวามินาทาน, แฮมเบิลตัน และอัลจินา เนื่องจาก เป็นวิธีที่คำนวณง่าย และจากการศึกษาของสับโคเวียค (Subkoviak, 1978 : 111-115 อ้างถึงใน พานิช ศรีงาม, 2530 : 19) ซึ่งได้เปรียบเทียบวิธีการประมาณค่าความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์ในรูปของความสอดคล้องในการตัดสินใจจำแนกผู้รอบรู้ 4 วิธี 1) วิธีของสวามินาทาน, แฮมเบิลตัน และอัลจินา (Swaminathan, hambleton and Algina Procedure) 2) วิธีของมาร์แชล และแฮร์เทล (Marshall-Harctel Procedure) 3) วิธีของสับโคเวียค (SubKoviak Procedure) 4) วิธีของฮวีน (Huynh procedure) พบว่าวิธีของสวามินาทาน, แฮมเบิลตัน และอัลจินา ให้ผลการประมาณที่ไม่ลำเอียง

2. ความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์

ความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์เป็น คุณภาพของแบบสอบ ในการที่จะจำแนกผู้ที่เรียนแล้วและผู้ที่ยังไม่ได้เรียนออกจากกัน นั่นคือนักเรียนที่เรียนแล้วจะต้องทำข้อสอบอิงเกณฑ์ได้มากกว่านักเรียนที่ยังไม่ได้เรียนที่ หรือนักเรียนหลังเรียนจะต้องทำข้อสอบได้มากกว่าก่อนเรียน วิธีการหาค่าความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์ ได้มีผู้เสนอวิธีไว้ดังนี้

2.1 คาร์เวอร์ (Caver, 1970 quoted in Crehan, 1974 : 256) ได้เสนอการคำนวณค่าความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์จากข้อมูลของกลุ่มผู้เรียนแล้วและยังไม่ได้เรียนดังนี้

	กลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน	กลุ่มที่ได้รับการสอน
ผ่านเกณฑ์	b	a
ไม่ผ่านเกณฑ์	c	d

$$\Gamma_{ck} = (a + c) / (a + b + c + d)$$

เมื่อ Γ_{ck} แทน ค่าดัชนีความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์

คาร์เวอร์ (Carver) กล่าวว่า ค่าความตรงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่สอบไม่ผ่านก่อนเรียน (c) และคนที่สอบผ่านหลังเรียน (a) ดังนั้นค่าความตรงนี้จะขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการสอนเป็นสำคัญ

2.2 มิลล์แมน (Millman, 1974 อ้างถึงใน เอนก เพียรอนุกุลบุตร, 2527 : 565) ได้เสนอวิธีการหาค่าความตรง ด้วยการคำนวณค่าสหสัมพันธ์แบบพี (Φ) มีสูตรดังนี้

$$\Phi = \frac{ac - bd}{\sqrt{(a+b)(c+d)(a+c)(b+d)}}$$

เมื่อ a	คือ	จำนวนผู้สอบผ่านหลังเรียน
b	คือ	จำนวนผู้สอบผ่านก่อนเรียน
c	คือ	จำนวนผู้สอบไม่ผ่านหลังเรียน
d	คือ	จำนวนผู้สอบไม่ผ่านก่อนเรียน

สำหรับการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีของคาร์เวอร์ (Carver) ในการหาค่าความตรงของแบบสอบเพราะเป็นวิธีที่สอดคล้องกับการเรียนการสอน คือ หลังเรียนนักเรียนควรที่จะสอบผ่านมากกว่าก่อนเรียน หรือ หลังเรียนนักเรียนควรทำข้อสอบได้มากกว่าก่อนเรียน

การกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์

คำว่าคะแนนจุดตัด บางครั้งเรียกว่า เกณฑ์ (Criteria) คะแนนมาตรฐาน (Standard) คะแนนจุดผ่าน (Passing Score) ระดับความรอบรู้ (Mastery Level) ความสามารถขั้นต่ำสุด (Minimal Competence) หรือคะแนนจุดแบ่งของแบบสอบอิงเกณฑ์ ซึ่งความหมายของคำเหล่านี้ทั้งหมดก็คือ คะแนนที่น้อยที่สุดที่นักเรียนจะต้องทำได้ในการที่จะได้รับการตัดสินให้เป็นผู้รอบรู้

ในการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ การกำหนดคะแนนเกณฑ์หรือคะแนนจุดตัดเป็นสิ่งสำคัญมาก ถ้ากำหนดคะแนนจุดตัดต่ำไปอาจจะเกิดปัญหาในกลุ่มที่สอบผ่านแต่ยังไม่รอบรู้ แต่ถ้ากำหนดคะแนนจุดตัดสูงเกินไปก็จะเกิดปัญหามีผู้รอบรู้แต่สอบไม่ผ่าน ซึ่งจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ (อังกฤษ สายยศ, 2525 : 70)

- 1) เกิดกลุ่มที่สอบไม่ผ่านแต่รอบรู้ เป็นการผิดพลาดที่เรียกว่า β -error ซึ่งเกิดจากการกำหนดคะแนนจุดตัดสูงเกินไป ทำให้เด็กสอบตกมาก ทำให้เสียเวลาและกำลังใจ สิ้นเปลืองแรงงานในการที่จะต้องสอบซ้ำ
- 2) เกิดกลุ่มที่สอบผ่านแต่ไม่รู้จักจริง เป็นการผิดพลาดที่เรียกว่า α -error ซึ่งเกิดจากการที่กำหนดคะแนนจุดตัดต่ำเกินไป ทำให้เด็กที่มีคุณภาพไม่มาตรฐานสอบผ่านได้อาจมีผลเสีย เช่น เด็กจะมีความสามารถไม่พอในการเรียนจุดมุ่งหมายใหม่ หรือเรียนในระดับสูงต่อไป หรืออาจเป็นพลเมืองที่ไม่มีคุณภาพดีพอ

1. ประโยชน์ของการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์

สุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2530 : 71) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการกำหนดคะแนนจุดตัดไว้ดังนี้

- 1) เป็นการควบคุมมาตรฐานของการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรอย่างแท้จริง คือ ช่วยให้เราสามารถแยกการเรียนรู้ของนักเรียนออกเป็นผู้รอบรู้ และผู้ไม่รอบรู้ (Master and Non-Master) ออกจากกันได้โดยตรง
- 2) ช่วยในการตรวจสอบว่า เด็กคนใดมีความสามารถขั้นต้น (Prerequisite) ครบถ้วน และสามารถเรียนต่อไปได้ตามลำดับการเรียนรู้ (learning Hierarchy) ได้

2. วิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์

ในการกำหนดคะแนนจุดตัดหรือเกณฑ์ของแบบสอบอิงเกณฑ์ มีผู้เสนอให้หลายวิธี ดังนี้คือ

2.1 กำหนดคะแนนจุดตัดโดยใช้ผลที่ได้จากการปฏิบัติของคนอื่น ๆ เป็นเกณฑ์ (Performance of Others as a Criterion) คะแนนจุดตัดนี้สร้างขึ้นโดยอ้างอิงพารามิเตอร์ ของประชากรผู้เข้าสอบ ดังนั้น คะแนนจุดตัดอาจกำหนดขึ้นโดยใช้ค่ามัธยฐาน (Median) ของคะแนนจากแบบสอบ นักทฤษฎีเกี่ยวกับอิงเกณฑ์หลายท่านไม่เห็นด้วยกับวิธีนี้ เนื่องจากเป็นการอิงกลุ่มอยู่นั่นเอง

มิลส์แมน ได้เสนอวิธีการหาคะแนนจุดตัดจากผลการสอบของคนอื่นๆ ไว้ 2 วิธีคือ (บุญเจิด ภิญญอนันตพงษ์, 2527 : 118)

1) อาศัยหลักการกำหนดคะแนนจุดตัดที่สอดคล้องกับจำนวนเปอร์เซ็นต์ของผู้สอบผ่านเกณฑ์ ซึ่งระบุไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา หรือครูประจำชั้นพิจารณาแบบสอบแล้วให้ระบุจำนวนเปอร์เซ็นต์ของผู้สอบผ่านว่าควรเป็นเท่าไรก่อน แล้วจึงหาคะแนนที่สอดคล้องกับเปอร์เซ็นต์นั้น

2) อาศัยหลักของการหาคะแนนดิบที่สอดคล้องกับตำแหน่งของเปอร์เซนไทล์ ที่เลือกมาจากผลการสอบของนักเรียนที่มีความรอบรู้ ตามเนื้อหาวิชาที่จะสอบมาก่อนแล้ว โดยให้ครูผู้สอนเลือกตำแหน่งเปอร์เซนไทล์ที่เหมาะสมขึ้นก่อน

2.2 กำหนดจุดตัดโดยนับถอยหลังจาก 100% (Counting Backwards from 100%)

วิธีนี้จะอาศัยหลักการกำหนดค่าเกณฑ์ หรือระดับมาตรฐานของการกำหนดมาตรฐานของการกำหนดมาตรฐานของจุดประสงค์ คือ กำหนดค่าเกณฑ์ตามความสำคัญของจุดประสงค์ ถ้าจุดประสงค์ใดมีความสำคัญมากค่าเกณฑ์ที่ต้องการ ต้องเป็น 100% ถ้าจุดประสงค์ใดมีความสำคัญน้อยกว่า ค่าเกณฑ์ที่ต้องการก็จะลดต่ำลงจาก 100% (สุพัฒน์ สุกมลสันต์, 2530 : 57)

2.3 กำหนดคะแนนจุดตัดโดยเพิ่มคะแนนเกณฑ์อื่น ๆ (Bootstrapping on other Criterion Scores) โดยอาศัยการระบุจากเกณฑ์ภายนอกกำหนดว่า "สำเร็จ" หรือ "รอบรู้" อย่างชัดเจน เช่น อาจใช้เกณฑ์ว่า ผู้ได้รับประกาศนียบัตรในอาชีพต่าง ๆ เช่น ตัดเสื้อผ้า ตัดผม นักสถิติ เป็นต้น ถือว่าเป็นผู้มีความสามารถ ส่วนผู้ไม่ได้รับประกาศนียบัตรถือเป็นผู้ไม่มีความสามารถ การหาคะแนนจุดตัดจะพิจารณาการกระจายของคะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบของคนเหล่านี้ แล้ว ดูว่าคะแนนเกณฑ์ใดที่สามารถแยกผู้มีความสามารถจากผู้ไม่มีความสามารถ ได้สอดคล้องกับเกณฑ์ภายนอกมากที่สุด ข้อจำกัดอยู่ที่ว่าเกณฑ์ภายนอกที่จะนำมาใช้มีมาตรฐานเพียงพอหรือไม่ (สุพัฒน์ สุกมลสันต์, 2530 : 71)

2.4 การกำหนดคะแนนจุดตัดจากความคลาดเคลื่อนในการเดาตอบและการสุ่มข้อสอบ (บุญเจิด ภิญญอนันตพงษ์, 2527 : 133) วิธีการนี้คำนึงถึงทฤษฎี การทดสอบที่ว่า คะแนนสอบย่อมมีความคลาดเคลื่อนอยู่ด้วย ดังนั้นคะแนนจุดตัดจึงพิจารณาขอบเขตของความคลาดเคลื่อนประกอบด้วย หรือต้องปรับแก้คะแนนโดยกำจัดความคลาดเคลื่อนออกไปเสียก่อน ดังนั้นคะแนนจุดตัดที่กำหนดขึ้นมาจึงจำเป็นต้องปรับแก้ โดยบวกความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจากการเดาตอบถูกไว้ด้วย

2.5 การกำหนดคะแนนจุดตัดจากสมรรถภาพขั้นต่ำ

วิธีนี้จะให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษาแบบสอบแล้วระบุว่านักเรียนที่มีสมรรถภาพขั้นต่ำจะต้องมีคะแนนเท่ากับเท่าไร ได้แก่เทคนิคของนีเดลสกี (Nedelsky, 1957) อีเบล (Ebel, 1972) และ แองกอฟ (Angoff, 1971) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2527 : 123-129)

เทคนิคของนีเดลสกี (Nedelsky, 1957)

เทคนิคนี้อาศัยการพิจารณาว่า นักเรียนที่มีสมรรถภาพต่ำสุดต้องมีคะแนนสอบผ่านขั้นต่ำเป็นเท่าไร โดยอาศัยความน่าจะเป็นของการเดาตอบถูกจากแบบตอบเลือกตอบหลายตัวเลือก คำนวณจากสูตร

	D	=	$M_{FD} + KS_{FD}$
เมื่อ	D	แทน	คะแนนสอบผ่านขั้นต่ำ
	M_{FD}	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนการเดาถูกหาจากผลรวมความน่าจะเป็นในการตอบถูก
	S_{FD}	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเดาตอบถูก
	K	แทน	ค่าคงที่ถ้าตัวเลือกผิดเด่นชัดจะใช้ค่า 0.5 ถ้าตัวเลือกแตกต่างกันเล็กน้อยจะใช้ค่า 1.0 ถ้าตัวเลือกคล้ายกันมากจะใช้ค่า 1.5

เทคนิคของอีเบล (Ebel, 1972)

มีวิธีการโดย ให้ครูประจำวิชาวิเคราะห์ข้อสอบเทียบกับเปอร์เซ็นต์การสอบผ่านที่คาดหวัง จากลักษณะของข้อสอบ และความยากของข้อสอบ ซึ่งอีเบลได้จำแนกไว้แล้วคือ ลักษณะของข้อสอบที่ตรงกับประเด็นปัญหาจำแนกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับที่ตรงกับปัญหาและจำเป็นมาก ระดับที่ตรงปัญหาและสำคัญ ระดับที่ยอมรับว่าตรงกับปัญหา และระดับที่ไม่แน่ใจว่าตรงกับปัญหา ค่าความยากของข้อสอบจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ง่าย ปานกลางและยาก จากนั้นคำนวณหาเปอร์เซ็นต์การสอบผ่านที่คาดหวังโดยเฉลี่ย เป็นคะแนนจุดตัดของแบบสอบ

เทคนิคของแองกอฟ (Angoff, 1971)

มีวิธีการคือ ให้ผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้สอนพิจารณาค่าความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบถูกเพื่อใช้เป็นคะแนนจุดตัด

2.6 กำหนดคะแนนเกณฑ์โดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Operation Research Method) หรือวิธีศึกษาผลที่ตามมา โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนในแบบสอบอิงเกณฑ์กับผลการปฏิบัติงาน ช่วงคะแนนใดที่ปรากฏผลงานให้ค่าสูงสุด จะถือว่าเป็นคะแนนเกณฑ์โดยดูจากกราฟ

วิธีวิจัยปฏิบัติการนี้ บล็อก (Block) ได้นำมาประยุกต์ใช้โดยผู้คนที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน จัดเป็นกลุ่ม ๆ ทำการสอบกลุ่มต่าง ๆ จนมีผลสัมฤทธิ์จากการทำแบบสอบอิงเกณฑ์ในระดับต่าง ๆ กัน เช่น 10%, 15%, 20%, 95%, 100% แล้ววัดผลคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งที่สัมพันธ์กับคะแนนจากแบบสอบอิงเกณฑ์ของแต่ละกลุ่ม ที่มีผลสัมฤทธิ์ระดับต่าง ๆ กัน นำผลที่ได้มาเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์เพื่อพิจารณาค่าของคะแนนเกณฑ์ (C_x) (สุพัฒน์ สุขมลสันต์, 2530 : 57)

2.7 กำหนดคะแนนจุดตัดโดยใช้ทฤษฎีการตัดสินใจ (Decision Theoretic Approaches) วิธีนี้จะแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยอาศัยเกณฑ์ภายนอกบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ศึกษา แล้วให้บุคคลทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบสอบอิงเกณฑ์ แล้วกำหนดคะแนนจุดตัดขึ้นมาใช้ บุคคลในแต่ละกลุ่มจะถูกแบ่งออกเป็นผู้สอบผ่านและไม่ผ่าน เมื่อใช้เกณฑ์ภายนอกมาตัดสินจะแบ่งคนออกเป็น 4 พวก ดังตาราง

		เกณฑ์ภายนอก	
		ผ่าน	ไม่ผ่าน
แบบสอบอิงเกณฑ์	ไม่ผ่าน	PA	PB
	ผ่าน	PC	PD

เมื่อ PA คือ สัดส่วนของคนที่ไม่ผ่านแบบสอบอิงเกณฑ์แต่ผ่านเกณฑ์ภายนอก (False Negative)

PD คือ สัดส่วนของคนที่ผ่านมาแบบสอบอิงเกณฑ์แต่ไม่ผ่านเกณฑ์ภายนอก (False Positive)

PB คือ สัดส่วนของคนที่ไม่ผ่านทั้งแบบสอบอิงเกณฑ์และเกณฑ์ภายนอก

PC คือ สัดส่วนของคนที่ผ่านมาทั้งแบบสอบอิงเกณฑ์และเกณฑ์ภายนอก

เกณฑ์ภายนอกที่กำหนดขึ้นนั้นจะไม่เปลี่ยนแปลง แต่คะแนนจุดตัดในแบบสอบอิงเกณฑ์ นั้นจะแปรผันไปได้หลายค่าแล้วแต่กำหนด คะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์คือค่าฟังก์ชันของคะแนนเกณฑ์ $F(C_x)$ มีค่าน้อยที่สุด

$$F(C_x) = \frac{(PA + PD)}{(PB + PC)}$$

2.8 กำหนดคะแนนจุดตัดโดยวิธีของเบอร์ก (Berk)

เบอร์ก (Berk, 1976 : 4-9) ได้หาคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ โดยการประยุกต์แนวคิดมาจากวิธีการเพิ่มคะแนนเกณฑ์อื่น ๆ เบอร์กได้ใช้การสอนเป็นเกณฑ์ภายนอก แบ่งผู้เรียนออกเป็นสองพวก คือ พวกที่ได้รับการสอนเป็นพวกที่รอบรู้ (Master) และพวกที่ไม่ได้รับการสอนเป็นพวกที่ไม่รอบรู้ (Non-Master) จากนั้นให้นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบสอบ แล้วพิจารณาการกระจายของคะแนนทั้งสองกลุ่มที่จะคาบเกี่ยวกัน จุดที่ฟังก์ชันทั้งสองตัดกัน คือ คะแนนพยากรณ์ที่จะแบ่งการเรียนรู้เป็นสี่พวกดังนี้

		เกณฑ์ภายนอก	
		ได้รับการสอน	ไม่ได้รับการสอน
คะแนนพยากรณ์	รอบรู้	รอบรู้จริง (TM)	รอบรู้ไม่จริง (FM)
	ไม่รอบรู้	ไม่รอบรู้ไม่จริง (FN)	ไม่รอบรู้จริง (TN)
		M	N

พวกรอบรู้จริง (True Master : TM) คือนักเรียนที่ได้รับการสอนซึ่งได้คะแนนเท่ากับหรือมากกว่าคะแนนจุดตัด

พวกรอบรู้ไม่จริง (False Master : FM) คือนักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนซึ่งได้คะแนนเท่ากับหรือมากกว่าคะแนนจุดตัด

พวกไม่รอบรู้จริง (True Nonmaster : TN) คือนักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนซึ่งได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนจุดตัด

พวกไม่รอบรู้ไม่จริง (False Nonmaster : FN) คือนักเรียนที่ได้รับการสอนซึ่งได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนจุดตัด

คะแนนจุดตัดจะเป็นคะแนนพยากรณ์ ที่ให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจถูกสูงสุด คือ ค่า $P(TM)+P(TN)$ สูงสุดหรือให้ค่าความน่าจะเป็น $P(FM)+P(FN)$ ต่ำสุด ณ จุดคะแนนนั้นก็จะเป็นคะแนนจุดตัดที่เหมาะสมที่สุด ในการหาจะเลื่อนค่าคะแนนพยากรณ์ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้คุณสมบัติที่กล่าวมา ก็จะได้คะแนนจุดตัดที่เหมาะสม

$$\begin{aligned}
 \text{เมื่อ } P(TM) &= TM / (M+N) \\
 P(TN) &= TN / (M+N) \\
 P(FM) &= FM / (M+N) \\
 P(FN) &= FN / (M+N)
 \end{aligned}$$

N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่ยังไม่ได้เรียน
M	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่เรียนแล้ว

คะแนนจุดตัดแต่ละคะแนนที่คำนวณได้สามารถตรวจสอบความเที่ยงได้โดยใช้สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเกณฑ์ เพื่อเลือกคะแนนจุดตัดที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเกณฑ์สูงที่สุดมาเป็นคะแนนจุดตัดของแบบสอบ หากความเที่ยงของเกณฑ์ได้จากสูตรดังนี้

$$\phi_{vo} = \frac{P(TM) - BR(SR)}{\sqrt{BR(1-BR)SR(1-SR)}}$$

เมื่อ	ϕ_{vo}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของคะแนนพยากรณ์
	BR	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของผู้รอบรู้ของประชากร = P(FN) + P(TM)
	SR	แทน	ค่าความน่าจะเป็นของการพยากรณ์ผู้รอบรู้ของประชากร = P(FM) + P(TM)

2.9 การกำหนดจุดตัดโดยใช้ทฤษฎีการตัดสินใจของเบส์ (Bayesian Decision Procedure)

วิธีนี้ตัดสินจัดประเภทผู้สอบโดยใช้คะแนนโดเมน (π) ของผู้สอบมาเปรียบเทียบกับคะแนนจุดตัด (π_0) ที่กำหนดขึ้นมาใช้ ผู้สอบที่มีคะแนนโดเมนมากกว่าหรือเท่ากับคะแนนจุดตัดจะจัดเป็นผู้รอบรู้ ส่วนผู้สอบที่มีคะแนนโดเมนน้อยกว่าจุดตัด จัดเป็นผู้ไม่รอบรู้ ในทางปฏิบัติไม่สามารถหาคะแนนโดเมนที่แท้จริงได้ เพราะไม่สามารถนำข้อคำถามในโดเมนมาใช้ได้ทั้งหมดจึงหาค่าโดเมนได้อย่างประมาณเท่านั้น สำหรับวิธีการหาค่าคะแนนโดเมนต้องอาศัยความรู้เดิมเกี่ยวกับตัวผู้สอบ ซึ่งอาจได้จากการสอบครั้งก่อนๆ จากสมุดรายงานของนักเรียน เป็นต้น ในการตัดสินนอกจากอาศัยความรู้เดิมแล้ว ยังอาศัยค่าความสูญเสียที่เกี่ยวข้องกับความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการยอมรับที่ผิดและการปฏิเสธที่ผิดด้วย (อังคณา สายยศ, 2525 : 77)

2.10 กำหนดคะแนนจุดตัดโดยวิธีของแฟร์เนอร์ (Fhaner's procedure)

การกำหนดคะแนนจุดตัดตามวิธีของแฟร์เนอร์ จะอาศัยคะแนนมวลความรู้จากการแจกแจงทวินามที่มีการกระจายแบบปกติ โดยพิจารณาจาก

$$\text{Prop} [X > c | \pi] < \alpha \text{ สำหรับทุกค่า } \pi < \pi_0$$

$$\text{Prop} [X > c | \pi] < \beta \text{ สำหรับทุกค่า } \pi < \pi_0$$

เมื่อ	X	แทน	คะแนนมวลความรู้ของแต่ละคนที่ประมาณได้
	α และ β	แทน	ระดับการเสี่ยงที่ยอมรับได้ ซึ่งมีค่ามากที่สุด

ในกรณีที่มีจำนวนข้อของแบบสอบมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนข้อในประชากรแล้ว ค่าของ α และ β จะไม่เป็นที่ยอมรับ แฟร์เนอร์ได้เสนอให้ใช้ค่า π_1 และ π_2 แทนซึ่งเป็นค่าความคลาดเคลื่อนในการตัดสินใจผิด คือ ตัดสิน $\pi > \pi_0$ เมื่อแท้จริงแล้ว $\pi_1 < \pi < \pi_0$ และตัดสิน $\pi < \pi_0$ เมื่อแท้จริงแล้ว $\pi_0 < \pi < \pi_2$ เมื่อกำหนดค่า π_1 และ π_2 แล้ว การแจกแจงทวินามที่เป็นการกระจายแบบปกติสามารถนำมาใช้กำหนดคะแนนจุดตัด

วิธีของแฟร์เนอร์ มีปัญหาที่ การแจกแจงทวินามจะไม่เหมาะสมกับแบบจำลองของการสุ่มข้อสอบ ที่ผู้สอบทุกคนต้องสอบจากข้อสอบที่สุ่มมาเหมือนกันหมด แต่วิธีนี้เป็นวิธีที่ง่ายกว่า วิธีหาคะแนนมวลความรู้วิธีอื่น ๆ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์, 2527 : 138-139)

2.11 การกำหนดจุดตัดโดยอาศัยทฤษฎีความสามารถแฝง (Latent Trait Theory)

นักวัดผลบางท่านได้พยายามหาจุดตัดของคะแนนแต่ละข้อโดยใช้แนวคิดจากการวิเคราะห์ข้อทดสอบจาก “ทฤษฎีความสามารถแฝง (Latent Trait Theory)” มาใช้โดยอาศัยจุดที่ทำให้ค่าอำนาจจำแนก (a) สูงที่สุด หรือคือจุดที่ ICC (Item Characteristic Curve) ขั้นที่สุด จุดตัดนี้บอกถึงระดับความสามารถของผู้สอบข้อสอบแต่ละข้อ ซึ่งเรียกกันว่า θ_c ผู้ที่มี Latent score สูงกว่า θ_c ถือว่า Master และผู้ที่ได้คะแนน Latent score ต่ำกว่า θ_c ถือว่า Non-master สิ่งที่ยืนยัน แต่วิธีดังกล่าวนี้ยังไม่แพร่หลายเพราะการคำนวณหาค่า parameter จาก Latent Trait Model ต้องอาศัยเครื่องคอมพิวเตอร์ (สุพัฒน์ สุขมลสันต์, 2530 : 69)

3. ข้อคำนึงในการกำหนดคะแนนจุดตัด

มิลล์แมน (Millman, 1974 : 206 อ้างอิงใน สุพัฒน์ สุขมลสันต์, 2530 : 69) ได้ให้คำแนะนำว่า ในการกำหนดจุดตัดนั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) คำนึงถึงความสามารถจริง (Performance) ของผู้เรียนอื่นด้วย

การกำหนดจุดตัดนั้นต้องอาศัยผลของการสอบของผู้เรียนอื่นด้วย ดังนั้นนักทดสอบต้องคำนึงด้วยว่า โดยทั่วไปความสามารถของผู้สอบที่ใช้เพื่อกำหนดจุดตัดนั้นเป็นอย่างไร ผู้รับการสอบที่มีความสามารถอาจใช้เป็นบรรทัดฐานในการกำหนดจุดตัดที่ปฏิบัติได้ เช่น นักทดสอบอาจกำหนดว่าจุดตัดควรเป็นอย่างน้อย 10% ของคะแนนโดยเฉลี่ยของผู้ที่มีความสามารถในระดับ Master เป็นต้น

2) คำนึงถึงความยากของแบบสอบ

นักทดสอบควรใช้ความพินิจพิจารณาตัดสินว่า ปัญหาต่าง ๆ หรือจุดมุ่งหมาย ต่าง ๆ ที่นำมาทำการทดสอบนั้น ผู้สอบที่มีความสามารถปานกลางนั้นควรจะได้ถูกต้องสักเท่าใด

จึงจะอยู่ในระดับที่พอใจ

3) คำนิยามถึงผลกระทบที่ตามมา

จุดมุ่งหมายที่สำคัญในการกำหนดจุดตัด คือ การที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในระดับต่ำที่สุดเพื่อให้เพียงพอที่จะศึกษาต่อในระดับสูงกว่าได้ แต่บางครั้งก็ต้องคำนึงด้วยว่า ถ้าจุดตัดสูงเกินไปจะทำให้ผู้เรียนไม่ผ่านโดยไม่จำเป็น แต่ถ้าหากว่าต่ำเกินไปก็จะทำให้มาตรฐานการศึกษาต่ำด้วย หรือทำให้ผู้เรียนเกิดปัญหาในการเรียนต่อไป ดังนั้นจึงควรหาจุดตัดที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ในการตัดสินใจ โดยยึดความสำคัญของเนื้อหาหรือจุดประสงค์เป็นหลักว่า เรื่องใดจำเป็นต้องให้ผู้เรียนสอบผ่าน และเรื่องใดที่จำเป็นน้อยให้พิจารณาตัดได้ถ้าจำเป็น

4) คำนิยามถึงผลทางจิตวิทยาและการลงทุนทางการศึกษา

การที่ให้ผู้เรียนสอบตกอยู่เสมอ ๆ ย่อมเป็นผลเสียต่อจิตใจของผู้สอบ และเป็นผลเสียต่อการลงทุน ดังนั้น นักทดสอบควรพิจารณาว่าจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้อย่างไรเพราะว่า "ความสามารถ ความเข้าใจ และความซบซึ้งเป็นประสบการณ์ที่คนโดยมากมีอยู่" ไม่ใช่ว่ามีอยู่ทั้งหมดหรือไม่มีเลย แต่ว่าต่างคนก็มีอยู่เล็กน้อยแตกต่างกัน

5) คำนิยามถึงความผิดพลาดในการเดาและการสุ่มตัวอย่างข้อสอบ

การที่ผู้สอบ สอบผ่าน หรือไม่ผ่าน อาจเกิดจากความผิดพลาดจากการเดาก็ได้ หรือเพราะว่าการสุ่มตัวอย่างของข้อสอบมาได้ไม่ดี ดังนั้น นักทดสอบต้องคำนึงถึงด้วยว่าข้อสอบชวนให้เดาได้ง่ายหรือไม่ ให้เวลาเพียงพอหรือไม่ และสุ่มมาเป็นตัวแทนของประชากรหรือไม่ ซึ่งกรณีหลังนี้อาจดูได้จากค่าดัชนีความสัมพันธ์ของเนื้อหา (Index of Congruence) ก็ได้

4. ข้อเสนอแนะในการกำหนดคะแนนจุดตัด

ได้มีผู้ให้ข้อเสนอในการกำหนดคะแนนจุดตัดไว้ดังนี้

1) การตัดสินใจคะแนนจุดตัดควรใช้กลุ่มผู้มีประสบการณ์ ช่วยกันพิจารณากำหนดความสำคัญของแต่ละจุดประสงค์ และกำหนดจุดตัดที่เหมาะสมของแต่ละจุดประสงค์ตามความสำคัญของมันผลที่ได้คือ แต่ละจุดประสงค์มีจุดตัดต่างกัน

2) กลุ่มผู้ที่จะตัดสินคะแนนจุดตัดนี้ควรมีตั้งแต่สองกลุ่มขึ้นไป เพื่อพิจารณาคะแนนจุดตัดและศึกษาความคงที่และความแตกต่างในการกำหนดน้ำหนักของผู้ตัดสินก็จะได้มีการอภิปรายกันเพื่อหาความสอดคล้องในการตัดสินใจ

3) การหาจุดตัดที่ดีนั้น ต้องแน่ใจว่าข้อสอบทุกข้อมีคุณภาพและวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดได้จริง คะแนนหรือจุดตัดจะไม่มี ความหมายหากไม่คำนึงถึงการออกข้อสอบให้ตรงวัตถุประสงค์

4) เนื้อหาและพฤติกรรมที่มีการกำหนดลำดับขั้นต่อเนื่องจากระดับพื้นฐานไปหา ระดับสูงในการวัดผลวิชาเหล่านี้ควรจะกำหนดคะแนนจุดตัดให้สูง เพื่อจะได้มั่นใจว่าผู้ที่สอบผ่าน เป็นผู้ ที่เรียนรู้ตามจุดประสงค์ในระดับต้นเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับสูงขึ้นไปแล้ว ในวิชาเดียวกันสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีจุดมุ่งหมายในการเรียนต่อต่างกัน อาจจะใช้จุดตัดต่างกันได้

5) ข้อสอบหนึ่งฉบับอาจวัดหลายจุดประสงค์ แต่ละจุดประสงค์อาจออกข้อสอบ ได้หลายข้อ การหาจุดตัดจุดเดียวของคะแนนรวมทั้งฉบับอาจไม่เหมาะสม แม้ว่าบังเอิญทุก จุดประสงค์มีความสำคัญเท่ากัน และแต่ละจุดประสงค์มีจำนวนข้อสอบเท่า ๆ กันก็ตาม เพราะ หน้าที่ของครูต้องตรวจทีละจุดประสงค์ วิธีที่ดีอย่างหนึ่งคือ อาจต้องมีการจัดน้ำหนักของ จุดประสงค์ตามความสำคัญต่อการนำไปใช้แล้วหาจุดตัดของคะแนนของข้อสอบในแต่ละ จุดประสงค์

6) ควรมีการตรวจสอบปรับจุดตัดตั้งไว้อยู่เสมอ ๆ โดยนำข้อมูลที่ผ่าน ๆ มา ของการ ที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินผ่าน-ไม่ผ่าน เพื่อไม่ให้จุดตัดต่ำเกินไปจนขาดมาตรฐาน และเพื่อไม่ให้จุดตัดนั้น สูงเกินไปจนเด็กสอบตกมากๆ ทั้งๆ ที่มีความ สามารถ การติดตามผลเด็กที่เรียนผ่านไปแล้วก็ เป็นข้อมูลอีกทางหนึ่งของการปรับปรุงจุดตัดได้

ในการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ แนวคิดหนึ่งได้แบ่งวิธีการกำหนด ให้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

- 1) กำหนดคะแนนจุดตัดอิงเกณฑ์ โดยใช้ทฤษฎีตัดสินใจของมนุษย์อย่างเดียว
- 2) กำหนดคะแนนจุดตัดอิงเกณฑ์ โดยใช้ทฤษฎีตัดสินใจของมนุษย์และวิธีทางสถิติ มาประกอบกัน

ปัจจุบันการกำหนดคะแนนจุดตัดอิงเกณฑ์โดยวิธีหลัง เป็นที่นิยมและเชื่อถือมากกว่า วิธีแรกเนื่องจากเป็นวิธีที่มีเหตุผลและมีความเป็นปรนัยมากกว่า (สุพัตนะ สุกมลสันต์, 2530 : 73) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้วิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดของเบอร์ก ซึ่งเป็นวิธีที่ง่าย ครูสามารถที่จะนำไปใช้ได้จริง (อังคณา สายยศ, 2525 : 77) และจากการวิจัยของ ขวลิขิต โพธิ์นคร (2528) วุฒิมุณ เสาวรัตน์ (2526) และสุโชติ สันตติวงศ์ไชย (2526) พบว่า การกำหนด คะแนนจุดตัดวิธีของเบอร์ก เป็นวิธีที่มีแนวโน้มให้ค่า ความตรงสูงสุด

แบบสอบปรนัยชนิดเลือกตอบและชนิดตอบสั้น

แบบสอบสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ตามรูปแบบของคำถามและคำตอบ คือ แบบสอบอัตนัย (Subjective Test) เป็นแบบสอบที่ให้ผู้ตอบได้ตอบยาว ๆ แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ภายในเวลาที่กำหนด และแบบสอบปรนัย (Objective Test) เป็นแบบสอบที่มุ่งให้ผู้สอบตอบสั้น ๆ หรือเพียงเขียนเครื่องหมาย สัญลักษณ์ใด ๆ เท่านั้น

1. แบบสอบปรนัย

แบบสอบปรนัย หมายถึง แบบสอบที่ประกอบด้วยข้อสอบที่มีความเป็นปรนัยสูง (Objective) ความเป็นปรนัยของข้อสอบได้แก่คุณสมบัติ 3 ประการคือ (ปราณี ทองคำ, 2539 : 31)

- 1) คำถามมีความหมายชัดเจน ทุกคนอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน ไม่กำกวม
- 2) ตรวจให้คะแนนได้ตรงกัน ข้อสอบที่มีความเป็นปรนัยไม่ว่าใครจะเป็นผู้ตรวจ

ข้อสอบก็จะให้คะแนนตรงกัน

- 3) แปลความหมายคะแนนได้ตรงกัน

ข้อสอบปรนัยที่ใช้กันทั่วไปมีหลายรูปแบบ แบ่งได้เป็น 4 ชนิดคือ (ภัทรา นิคมานนท์, 2538 : 72 ; ปราณี ทองคำ, 2539 : 31)

- 1) ชนิดตอบสั้น หรือเติมคำ (Short-answer หรือ Completion)
- 2) ชนิดให้เลือกทางใดทางหนึ่ง เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ (True-false Item)
- 3) ชนิดให้จับคู่คำถามกับคำตอบที่ถูกต้อง (Matching Item)
- 4) ชนิดให้เลือกข้อถูกที่สุด (Multiple Choice Item)

2. แบบสอบเลือกตอบ (Multiple Choices)

แบบสอบชนิดเลือกตอบ เป็นแบบสอบปรนัยที่มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย ข้อสอบชนิดเลือกตอบประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1). ตอนนำหรือตัวคำถาม (Stem) ทำหน้าที่เสนอปัญหาหรือคำถามเป็นสิ่งเร้าเพื่อให้ ผู้สอบตอบสนอง

2) ตัวเลือก (Choices หรือ Option) เป็นสิ่งที่ผู้สอบจะต้องเลือกเป็นคำตอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 2.1) ตัวถูก (Correct Choices)
- 2.2) ตัวลวง (Decoys หรือ Distracters)

รูปแบบของแบบสอบเลือกตอบ

นักวัดผลหลายท่านได้จำแนกรูปแบบของแบบสอบเลือกตอบไว้ในลักษณะเดียวกัน เป็น 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1) คำถามเลือกตอบประเภทคำถามโดด ๆ (Single Item) ลักษณะคำถามจะถามเรื่องเดียวโดยเฉพาะไม่เกี่ยวกับข้ออื่น คำถามและตัวเลือกจะจบสมบูรณ์ในข้อนั้น ๆ การตอบแต่ละข้อจะอิสระไม่เกี่ยวข้องกับข้ออื่น คำถามชนิดนี้จะประกอบไปด้วยโจทย์ หรือข้อความที่ต้องการจะถามเพื่อวัดความรู้ความสามารถเรื่องหนึ่งกับตัวเลือกตั้งแต่ 3 ตัวเลือก หรือมากกว่าอีก 1 ชุดรวมกันเป็น 1 ข้อ

2) คำถามเลือกตอบประเภทตัวเลือกคงที่ (Constant Choice) เป็นแบบสอบที่ตัวเลือก 1 ชุดใช้ได้กับคำถามหลาย ๆ ข้อ รูปแบบนี้เกิดจากตัวเลือกแต่ละข้อคำถามโดดๆ ซ้ำกันอยู่บ่อยๆ ดังนั้นเพื่อให้คำถามและตัวเลือกมีประสิทธิภาพขึ้น จึงเอาตัวเลือกที่ซ้ำมาเป็นตัวเลือกคงที่ แล้วเขียนคำถามเป็นข้อ ๆ ไปโดยให้เลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้

3) คำถามเลือกตอบประเภทสถานการณ์ (Situational Test)

เป็นรูปแบบที่มีการเสนอสิ่งเร้า เช่น สถานการณ์จำลอง ข้อความหรือภาพสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่งมาเร้าให้เด็กเกิดความคิดก่อน แล้วจากนั้นก็ตั้งคำถามวัดเฉพาะในสถานการณ์เท่านั้น จะอาศัยส่วนภายนอกมาตอบถูกไม่ได้

มิเชลล์ (Michell, 1950 : 160) ได้กล่าวถึงแบบสอบชนิดเลือกตอบว่า เป็นแบบสอบที่มีคุณค่ามากที่สุดในบรรดาแบบสอบทั้งหลาย เพราะสามารถถามให้นักเรียนตีความ พินิจพิเคราะห์ เลือกและนำสิ่งที่เรียนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ และสามารถวัดความเข้าใจ การตัดสินใจ การวินิจฉัยเหตุผล และวัดความจำของนักเรียนได้อย่างกว้างขวางกว่าการใช้แบบสอบชนิดเติมคำ และในทำนองเดียวกันกรอนลันด์และลินน์ (Gronlund and Linn, 1990 : 166) ได้กล่าวว่าแบบสอบชนิดเลือกตอบเป็นแบบสอบปรนัย ที่มีประโยชน์และสามารถนำไปใช้วัดผลได้อย่างกว้างขวางมากที่สุด เพราะนอกจากจะใช้สอบวัดความรู้ ความจำที่เป็นผลการเรียนรู้ได้ง่าย ๆ ได้ดีกว่าแบบอื่น ๆ แล้วยังสามารถวัดผลการเรียนรู้ ที่เป็นความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพในการวัดสูงกว่าแบบสอบชนิดอื่น แต่การสร้างแบบสอบชนิดเลือกตอบที่มีคุณภาพดีนั้นยาก ต้องอาศัยเวลาประสบการณ์ ทักษะมาก และปัญหาที่พบบ่อยที่สุดก็คือการเดา เนื่องจากมีคำตอบไว้ให้เลือก ผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบโดยที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นเลย ก็มีโอกาที่จะตอบถูก (อนันต์ ศรีโสภณ, 2524 : 129)

3. แบบสอบชนิดตอบสั้น (Short-answer)

แบบสอบชนิดตอบสั้นเป็นแบบสอบที่ประกอบด้วยข้อสอบที่กำหนดให้ผู้ตอบตอบสั้น ๆ ด้วยการตอบเป็นคำ วลี ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

ข้อสอบชนิดตอบสั้นสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบดังนี้ (Mehrens and Lehmann, 1984 : 133)

1) แบบตั้งคำถามโดยตรง หรือแบบข้อความสมบูรณ์ เป็นข้อคำถามที่ใช้เป็นประโยคที่มีเนื้อความสมบูรณ์

2) แบบข้อความไม่สมบูรณ์ ข้อคำถามเป็นประโยคที่ไม่สมบูรณ์

3) แบบความสัมพันธ์ เป็นข้อคำถามที่ตั้งด้วยประโยคหลัก และตามด้วยข้อความย่อย ๆ แล้วให้หาคำตอบเติมให้มีความสัมพันธ์ตรงกับคำหรือข้อความย่อย ๆ นั้น

อูสเตอร์ฮอฟ (Oosterhof, 1990 : 87) ได้กล่าวถึงแบบสอบชนิดตอบสั้นว่าเป็นแบบสอบที่ใช้กันมากที่สุดในห้องเรียน กรอนลันด์และลินน์ (Gronlund and Linn, 1990 : 145) ได้กล่าวว่าข้อสอบชนิดตอบสั้นว่าเป็นแบบสอบที่สร้างได้ง่ายที่สุด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับตัวอย่างผลของการเรียนที่วัดบ่อย ๆ เป็นความคาดหวังสำหรับการแก้ปัญหาผลการวัดในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ข้อสอบชนิดตอบสั้นจะใช้ในการวัดเกี่ยวกับการระลึกได้ (Recall) ของข้อมูลข่าวสารในความจำโดยเฉพาะมากที่สุด และแบบสอบตอบสั้นจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดเมื่อใช้วัดผลของการเรียนที่เฉพาะเจาะจง

แบบสอบชนิดตอบสั้น เป็นแบบสอบที่มีประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการวัดผลสาขาวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เพราะสามารถวัดความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง คำศัพท์ กฎเกณฑ์ ความสามารถที่จะหาคำตอบโดยการคำนวณ ทักษะในการใช้สัญลักษณ์ สมดุลย์ สมการเคมี ความสามารถที่จะตีความหมายของข้อมูล วัดกระบวนการทางปัญญาขั้นสูง และความสามารถที่จะแปลความหมายจากรูปภาพหรือแผนภูมิที่จะกำหนดให้ (ภัทรา นิมานนท์, 2538 : 75) และมีความรู้สึกเชื่อมั่นว่าการให้นักเรียนหาคำตอบมาใส่จะมีความเที่ยงตรงกว่าให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องจากตัวเลือกต่าง ๆ ที่กำหนดให้ (อนันต์ ศรีโสภณ, 2524 : 114)

อีเบล (Ebel, 1979 : 166-167) ได้กล่าวถึงแบบสอบชนิดเลือกตอบและชนิดตอบสั้นว่าแบบสอบทั้งสองมีความสัมพันธ์กันสูงมาก เมื่อแบบสอบทั้งสองวัดในสิ่งเดียวกันและเป็นแบบสอบคู่ขนาน (Parallel Form) กัน คือถ้านักเรียนสามารถเขียนคำตอบได้ถูกต้องก็น่าที่จะจำแนกตัวเลือกที่ถูกต้องได้เช่นกัน อย่างไรก็ตามการจำแนกตัวเลือกน่าจะง่ายกว่าการสร้างคำตอบขึ้นมาเพราะโดยรูปแบบของแบบสอบชนิดเลือกตอบมีการเสนอสิ่งเร้าและการตอบสนอง

ให้เสรีจอมงายกว่าการที่จะตอบถูกโดยรู้แต่สิ่งเร้าหรือคำถามเท่านั้น ซึ่งผู้สอบต้องใช้ความสามารถในการระลึกได้ (Recall) จึงทำให้ยากที่จะเดาคำตอบได้ถูก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ได้มีผู้สนใจและศึกษากันมากทั้งต่างประเทศและในประเทศ เนื่องจากคะแนนจุดตัดเป็นเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งผลต่อความเที่ยงและความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์ เช่น

กาญจนา วัฒนสุนทร (2521 : 106-111) ได้ศึกษาทดลองกำหนดคะแนนจุดตัดแบบสอบอิงเกณฑ์วิชาคณิตศาสตร์เรื่องสมการชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 4 ฉบับ ๆ ละ 10 ข้อ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 60 คน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ 60, 70 และ 80 เปอร์เซนต์ตามลำดับ พบว่าเกณฑ์ 60 เปอร์เซนต์ให้ค่าความตรงเชิงโครงสร้างของคาร์เวอร์ และค่าความเที่ยงของลิฟวิงตันสูงสุด

สมถวิล วิจิตรวรรณ (2524 : 115-120) ได้ใช้วิธีการกำหนดคะแนนจุดตัดตามวิธีนับถอยหลังจาก 100% และวิธีของเบอร์ก ในการคำนวณคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์วิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 4 ฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ พบว่าคะแนนจุดตัดที่ได้มีค่าระหว่าง 50% ถึง 80%

วุฒิคุณ เสาวรัตน์ (2526 : 288) ได้ศึกษาการสร้างแบบสอบอิงเกณฑ์วิชาคณิตศาสตร์เรื่องภาคตัดกรวย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 11 ฉบับ กำหนดคะแนนด้วยวิธีของเบส์ เบอร์ก และแกลส ปรากฏว่าวิธีของเบอร์ก เป็นวิธีที่ให้คะแนนเกณฑ์เหมาะสมที่สุดคือ 9 ฉบับ รองลงมาคือวิธีของแกลส 5 ฉบับ และวิธีของเบย์ 3 ฉบับ

สุชาติ สันตติวงศ์ไชย (2526 : 175) ได้สร้างแบบสอบอิงเกณฑ์วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง สมการควอดราติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 ฉบับ หากคะแนนจุดตัดด้วยวิธีของเบอร์ก วิธีการใช้ทฤษฎีการตัดสินใจ พบว่าแบบสอบฉบับที่ 1, 2, 4 และ 6 ได้คะแนนจุดตัดด้วยวิธีของเบอร์ก สำหรับแบบสอบฉบับที่ 3 และ 4 คะแนนเกณฑ์ที่เหมาะสมได้จากทฤษฎีการตัดสินใจ

รังสรรค์ มณีเล็ก (2527 : 74-75) ได้เปรียบเทียบค่าความเที่ยงของแบบสอบที่ได้จากการกำหนดคะแนนจุดตัด 4 วิธีคือวิธีนับถอยหลังจาก 100% วิธีนิตลสกี วิธีของเบอร์ก และวิธีของเบย์ พบว่าวิธีนับถอยหลังจาก 100% ให้คะแนนจุดตัดสูงสุด แต่วิธีนิตลสกีให้คะแนนจุดตัดต่ำสุด และความเที่ยงที่ได้จากการกำหนดตามวิธีดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

ชวลิต โพธิ์นคร (2528) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการกำหนดคะแนนจุดตัดแบบสอบอิงเกณฑ์ชนิดเลือกตอบ โดยวิธีของเบอร์ก วิธีประยุกต์ราชดีโมเดล และวิธีกำหนดเกณฑ์ผ่านระดับต่ำสุด พบว่าค่าความตรงเชิงโครงสร้างของแบบสอบที่กำหนดจุดตัดโดยวิธีของเบอร์กมีแนวโน้มให้ค่าสูงสุด รองลงมาได้แก่วิธีประยุกต์ราชดีโมเดล และวิธีกำหนดเกณฑ์ผ่านระดับต่ำสุด และเมื่อวิเคราะห์ตามกลุ่มความสามารถระดับสูง ปานกลาง และต่ำ จุดตัดที่ได้จากวิธีของเบอร์ก จะแตกต่างกัน โดยกลุ่มสูงมีจุดตัดสูงสุด รองลงมาได้แก่กลุ่มปานกลางและกลุ่มต่ำตามลำดับ

พานิช ศรีงาม (2530) ได้เปรียบเทียบคุณภาพของแบบสอบอิงเกณฑ์โดยใช้วิธีการกำหนดจุดตัดด้วยวิธีการประยุกต์รูปแบบของราสส์ วิธีการใช้ทฤษฎีการตัดสินใจของแกลส และวิธีนับถอยหลัง พบว่า วิธีกำหนดจุดตัดที่ให้ค่าจุดตัดสูงสุดได้แก่วิธีนับถอยหลัง รองลงมาคือวิธีการประยุกต์รูปแบบของราสส์ และต่ำสุดคือวิธีการใช้ทฤษฎีการตัดสินใจของแกลส ความตรงของแบบสอบอิงเกณฑ์ที่ได้จากวิธีการกำหนดจุดตัดด้วย วิธีการประยุกต์รูปแบบของราสส์ วิธีการใช้ทฤษฎีการตัดสินใจของแกลส และวิธีนับถอยหลัง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่ความเที่ยงของแบบสอบอิงเกณฑ์ที่ได้จากวิธีการกำหนดจุดตัดด้วยวิธีทั้ง 3 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เบญเนียค (Behuniak, 1981 : 3998-A-3999-A) ได้ศึกษาวิธีหาจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์วิชาคณิตศาสตร์ และการอ่านของนักเรียนระดับ 9 ตามวิธีของนีเดลสกีและวิธีของแองกอฟ โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาจำนวน 27 คน พบว่า

- 1) การใช้วิธีการกำหนดจุดตัดที่ต่างกันจะทำให้ได้จุดตัดที่ต่างกัน
- 2) การใช้กลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันกำหนดจุดตัดวิธีเดียวกันจะทำให้ได้จุดตัดต่างกัน
- 3) การคำนวณจุดตัดตามวิธีของแองกอฟ และวิธีของนีเดลสกี จะได้จุดตัดที่มีความแปรเปลี่ยนไปเท่า ๆ กัน

ฮาราซิม (Harasym, 1981 : 725-727) ได้ทำการเปรียบเทียบวิธีการกำหนดจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ โดยใช้วิธีของแองกอฟ และนีเดลสกี กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาแพทย์ของมหาวิทยาลัยคัลการี จำนวน 212 คน จากการศึกษาพบว่าจุดตัดที่ได้จากวิธีของนีเดลสกีมีค่าต่ำกว่าวิธีของแองกอฟ และพบว่าวิธีของนีเดลสกี ให้ผลในการจำแนกได้เป็นที่น่าพอใจกว่าวิธีของแองกอฟ

ซาร์ราน (Zahran, 1982 : 3131-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการกำหนดคะแนนจุดตัดตามวิธีของนิเคลสกี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยไอไฮโอ จำนวน 145 คน ใช้ครูผู้สอนตัดสินเกณฑ์ จำนวน 10 คน โดยเป็นครูที่มีประสบการณ์ทางการสอน 5 คน และครูที่ไม่มีประสบการณ์ทางการสอนมาเลย 5 คน จากการศึกษาพบว่าครูที่มีประสบการณ์ กำหนดคะแนนจุดตัดต่ำกว่าครูที่ไม่มีประสบการณ์ และรูปแบบข้อสอบมีผลต่อการกำหนดคะแนนจุดตัด

อราสมิธ (Arrasmith , 1987 : 3400-A) ได้ศึกษาวิธีการกำหนดจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ โดยใช้วิธีการพิจารณาเนื้อหาข้อสอบกับการตัดสินตัวบุคคลที่เข้าสอบผลการเปรียบเทียบ 2 วิธีนี้ พบว่าให้ผลไม่แตกต่างกัน

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาวิธีการกำหนดจุดตัดของเบอร์ก (Berk) มาใช้ในการกำหนดคะแนนจุดตัด เพราะจากการศึกษาเปรียบเทียบของแบบสอบที่ได้จากการกำหนดจุดตัดที่แตกต่างกันของชวลิต โพธิ์นคร (2528) พบว่าความเที่ยงที่คำนวณจากคะแนนจุดตัดของเบอร์กมีค่าสูงสุด และจากการศึกษาของวุฒิคุณ เสาวรัตน์ (2526) และสุโชติ จันตติวงศ์ไชย (2536) พบว่าการกำหนดจุดตัดด้วยวิธีของเบอร์กเป็นวิธีที่คะแนนจุดตัดเหมาะสมที่สุด

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบเลือกตอบและตอบสั้น

ไพบูลย์ จิตต์โต (2514) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้แบบสอบชนิดเลือกตอบชนิดต่าง ๆ และแบบเติมคำ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และปีที่ 7 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครนนบุรี พบว่าแบบสอบชนิดเติมคำให้ค่าความเที่ยง ความตรง อำนวยจำแนก และค่าความยากมาตรฐานสูงสุด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และเพ็ญศิริ ต่านชนะ (2524 : 32-45) ได้เปรียบเทียบคุณภาพของแบบสอบอิงกลุ่มชนิดเลือกตอบกับชนิดตอบสั้นโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง นิสิตปริญญาโทชั้นปีที่ 1 ที่มีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ 30 คน และนิสิตที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ 58 คน ใช้แบบสอบ 2 ฉบับ ฉบับละ 25 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าความแปรปรวนของคะแนนจากแบบสอบทั้ง 2 ประเภทไม่แตกต่างกันในกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ แต่ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบสอบชนิดตอบสั้นในกลุ่มที่มีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางคณิตศาสตร์ แบบสอบชนิดเลือกตอบง่ายกว่าแบบสอบชนิดตอบสั้น โดยไม่ขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ความเที่ยงของแบบสอบทั้งสองประเภทไม่แตกต่างกันในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มี

พื่นความรู้ทางคณิตศาสตร์ แต่กลุ่มตัวอย่างที่มีพื่นความรู้ทางคณิตศาสตร์ พบว่าความพียงของแบบสอบชนิดตอบสั้นสูงกว่าชนิดเลือกตอบอย่างมีนัยสำคัญ และแบบสอบทั้งสองประเภทนี้สามารถจำแนกกลุ่มตัวอย่างได้ตามทฤษฎี

กรรองทอง เทพศิริอำนวนย (2525) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพของแบบสอบวิชาคณิตศาสตร์ชนิดเลือกตอบกับชนิดเติมคำ ผลการวิจัยพบว่าแบบสอบชนิดเลือกตอบง่ายกว่าแบบสอบชนิดเติมคำ และมีความพียงน้อยกว่า ค่าอำนาจจำแนกก็มีแนวโน้มจะน้อยกว่าเช่นกัน แต่ความตรงร่วมสมัยที่ใช้คะแนนจากแบบสอบมาตรฐานเป็นเกณฑ์ของแบบสอบทั้ง 2 ชนิดไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อใช้คะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ ประจำภาคเรียนที่ 2 ปี 2523 เป็นเกณฑ์ปรากฏว่า แบบสอบเลือกตอบมีความตรงร่วมสมัยน้อยกว่าแบบสอบชนิดเติมคำ

สุรินทร์ แผงจันทิก (2528) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนจุดตัด และความพียงของแบบสอบอิงเกณฑ์ระหว่างแบบสอบประเภทเลือกตอบกับตอบสั้น ในวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ทฤษฎีการตัดสินใจของแกลลในการกำหนดคะแนนจุดตัด และหาความตรงโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของโลเวตต์ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยใช้แบบสอบฉบับละ 10 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า แบบสอบอิงเกณฑ์ชนิดเลือกตอบและตอบสั้นมีคะแนนจุดตัดเป็น 5 และ 2 คะแนนตามลำดับ และมีความแตกต่างกัน 30 เปอร์เซนต์ สัดส่วนจำนวนผู้รอบรู้และไม่รอบรู้ ระหว่างแบบสอบทั้งสองประเภท ไม่แตกต่างกัน ส่วนค่าความพียงของแบบสอบอิงเกณฑ์ประเภทเลือกตอบต่ำกว่าประเภทตอบสั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ประนอม พันธุ์ไสว (2530) ได้ศึกษาคะแนนจุดตัดของแบบสอบอิงเกณฑ์ชนิดเลือกตอบ ตอบสั้น และถูกผิด วิชาคณิตศาสตร์ โดยใช้ทฤษฎีการตัดสินใจของเบส์ และวิธีของแกลล ใช้แบบสอบ 3 ฉบับๆ ละ 25 ข้อ พบว่าวิธีของเบส์ให้คะแนนจุดตัดแบบสอบเลือกตอบเท่ากับ 13 หรือ 52 เปอร์เซนต์ และแบบสอบตอบสั้นเท่ากับ 8 หรือ 32 เปอร์เซนต์ ส่วนวิธีของแกลล ให้คะแนนจุดตัดชนิดเลือกตอบเท่ากับ 12 หรือ 48 เปอร์เซนต์ ตอบสั้นเท่ากับ 8.5 หรือ 34 เปอร์เซนต์

อุบล แสงเพ็ง (2535) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคลาดเคลื่อนของแบบสอบอิงเกณฑ์ระหว่างแบบสอบเลือกตอบและตอบสั้น ในการจำแนกระดับความรู้ของนักเรียน โดยใช้แบบสอบฉบับละ 30 ข้อ วิเคราะห์ความคลาดเคลื่อนที่ความยาว 8, 11, 14, 17, 20, และ 23 ข้อ โดยใช้เกณฑ์ตัดสินจากเทคนิคการวิเคราะห์ตามลำดับขั้นเทียบกับผลการวิเคราะห์เต็มฉบับ โดยใช้เกณฑ์ผ่านร้อยละ 55 และตกร้อยละ 45 ผลการวิเคราะห์พบว่า

แบบสอบเลือกตอบและตอบสั้นที่ความยาวเดียวกัน เกิดความคลาดเคลื่อนที่ปรากฏและความคลาดเคลื่อนที่ปรากฏชัดเจนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ลินด์สแลนด์ (Rinsland, 1938 : 295-299 อ้างถึงใน กรองทอง เทพศิริอำนาย, 2525 : 18) ได้รวบรวมเอกสารการทดลอง และศึกษาเกี่ยวกับการใช้แบบสอบชนิดต่าง ๆ และได้สรุปว่าแบบสอบปรนัยทั้งหมด ยกเว้นชนิดถูก-ผิด มีค่าความเที่ยงพอ ๆ กับแบบสอบอัตนัย หรือน้อยกว่าเล็กน้อย และชนิดเติมคำหรือตอบสั้น จะมีความตรงสูงสุด และแบบสอบปรนัยที่ต่างชนิดกัน ใช้เวลาในการทดสอบเท่ากัน มีค่าความเที่ยงเท่ากัน แต่การที่ค่าความเที่ยงต่างกันนั้นอาจเป็นเพราะการใช้คำหรือภาษาในคำถามที่ต่างกันมากกว่าจะเป็นที่ชนิดของแบบสอบ

แน็ปป์ (Knapp, 1969 อ้างถึงใน สุรินทร์ แผงจันทิก , 2530 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเที่ยงของแบบสอบชนิดเลือกตอบและแบบเติมคำ (Open-end) ในวิชาคณิตศาสตร์ โดยทดลอง กับนักเรียนเกรด 5 จำนวน 83 คน ใช้ข้อสอบฉบับละ 25 ข้อ คำนวณค่าความเที่ยงโดยไม่ใช้ค่าสหสัมพันธ์ (Correlaionless Approach) เขานิยามความเที่ยงเป็นรายข้อภายในความเชื่อที่ว่า แบบสอบในแต่ละข้อจะเป็น 1 เสมอ ถ้านักเรียนตอบถูก เขาใช้การบริหารการสอบ 2 ครั้ง ห่างกัน 1 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่าบางข้อชนิดเลือกตอบ สูงกว่าบางข้อต่ำกว่าแบบเติมคำ เมื่อพิจารณาทั้ง 25 ข้อแล้ว พบว่า ชนิดเลือกตอบมีความเที่ยง .79 แบบเติมคำมีความเที่ยง .78 เขาสรุปว่าเรื่องนี้ไม่ทราบที่เกิดจากความลำเอียงมากนักอย่างไร ในการประมาณค่าความเที่ยงและสรุปว่า เรื่องความเที่ยงเป็นเรื่องที่ความซับซ้อนมาก

เกย์ (Gay, 1980) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของแบบสอบชนิดเลือกตอบและตอบสั้นต่อความจำ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาสถิติเบื้องต้น จำนวน 24 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 14 คน โดยกลุ่มที่ 1 จะได้รับแบบสอบเลือกตอบในระหว่างเทอม และอีกกลุ่มหนึ่งจะได้รับแบบสอบชนิดตอบสั้น แล้วทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับแบบสอบทั้งสองแบบในการสอบปลายเทอม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแบบสอบเลือกตอบและตอบสั้นในการเรียนระหว่างเทอมสามารถทำแบบสอบเลือกตอบได้ไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับแบบสอบชนิดตอบสั้นกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับแบบสอบตอบสั้นในระหว่างเทอมสามารถทำได้ดีกว่ากลุ่มที่ได้รับแบบสอบชนิดเลือกตอบ

เฮย์นีย์ (Haynie, 1994) ได้ศึกษาผลของแบบสอบเลือกตอบและตอบสั้นต่อความคงทนในการเรียนรู้ ใช้กลุ่มตัวอย่างระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 187 คน โดยให้ข้อมูลจากจุลสาร

แก่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำแบบสอบถามเลือกตอบและตอบสั้นมาสอบกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 64 คน และ 3 สัปดาห์ต่อมาได้นำแบบสอบถามมาสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ได้รับการสอบก่อนทั้งสองกลุ่มจะมีความจำที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการสอบมาก่อน และกลุ่มที่ได้รับแบบสอบถามเลือกตอบมาก่อนจะมีผลต่อความจำดีกว่ากลุ่มที่ได้รับแบบสอบถามตอบสั้น

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบสอบถามเลือกตอบและชนิดตอบสั้นนั้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะศึกษากับแบบสอบถามอิงกลุ่ม และใช้กับวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับแบบสอบถามอิงเกณฑ์นั้นยังมีผู้ศึกษากันน้อย ผู้วิจัยจึงได้นำ แบบสอบถามทั้งสองมาศึกษาถึงความเที่ยงและความตรง ในลักษณะของแบบสอบถามอิงเกณฑ์ และศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกัน